БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган.

(8722) | 1958 оной августын 21, четверг | Сэн 20 мүнгэн

НҮХЭД КОМБАЙНЕРНУУД, ЛАФЕТНЭ ЖАТКЫН МАШИНИСТНУУД! ҮДЭР, ХАЛААН БҮРИИНГӨӨ ДААЛГАБАРИИЕ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭЕ!

КПСС-эй ОБКОМДО

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН, УРГАСА ХУРЯАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

…спубликын колхоз, совхозуудта …өө үбһэ, тараа хуряалга тон …лтагүйгөөр ябажа байна гэжэ …СС-эй обком тэмдэглэбэ. … ушарһаа ургасаяа гүйсэ… хуряажа абаха, малаа үб… жээлээр хангаха шухала хэрэг …дахын туйлда хүрөөд байна. …стын 10-най байдалаар, үбһэ …дхэхэ түсэб оройдоол 19,4 про…, силос дараха түсэб 6,8 про… дүүргэгдээд, һүүлдэнь ком…аар суглуулжа сохихын тула …нгаад гектар ороһото урга…вууд хадагдаад байгаа.

…жээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри …гаяа Яруунын, Кяхтын, Зэдын, …ин, Хоринин, Заиграйн аймагууд…юрьёогой, Сэлэнгын, Хориин …озуудта хангалтагүйгөөр ябуу…дана. Эдэ аймаг, совхозуудта … бэлэдхэхэ түсэб 8—13 про… дүүргэгдээ, тиигээд силос да…жа үшөө захалаадүй шахуу.

… аймагуудай хэдэ хэдэн кол… совхозуудта ногоо муутай гэ…шалтаг бариад, хэлхы ехэ саб…ангууд сабшагдангүй орхигдо… байна. Шалгалта хэхэдэ, тэдэ …алангууд дээрэһээ га бүриин …нтнерһээ дээшэ үбһэн хуряаг… байгаа.

…рим аймагуудай, колхоз, сов…удай олон хүтэлбэрилэгшэд энэ …рай онсо өөрэ илгаатай байһа… хайхарнагүй гэжэ КПСС-эй …м тоолоно. Бороогүй, шанга на… үдэрнүүд байжа, мүнөө жэл …ян урда урданайхидаа орхо… 10—15 үдэрөөр эртэ эдеэшээ. …эһээ үбһэ, тараа хуряалгын …мэринүүдые нэгэн доро үргэн …йсатайгаар ябуулха хэрэгтэй …бо. Иимэ ушарай тохёолдоод …ада зарим хүтэлбэрилэгшэд …р сошордожо, тараа хуряалгын …мэриие саг дээрээ эмхитэй… ябуулжа шадаагүй. Тиигэжэ … хуряалга оройтоод, ехэ гээл…оролто болоно. Ургаса хуряал…үтэлбэрилгөөр партиин Кабан…, Хэжэнгын, Зэдын, Иволгын …мууд болон аймгүйсэдкомуудай …лмэридэ дутагдалнууд илан… ехээр үзэгдэнэ. Эндэхи олон…оз, совхозууд хуряалгынгаа …кые гүйсэдөөр бэлдээгүй, та…й тоог, складуудые заһабари…үй, тараа хуряаха, гүрэндэ ту…ха түсэбөө табяадүй байшоо. …ра хуряалгын удааржа байһа… нэгэ гол шалтагаан юуб гэхэдэ, …м колхоз, совхозуудай хүтэлбэ…гшэд амяарлан хуряаха аргые …сээнэгүй. Энэ ушарһаа, жэ…хэдэ, Сэлэнгын, Иволгын, Зэ… аймагуудай колхозуудта та…ай ехэнхи хуби комбайнаар сэ…уряагдана. Энэ дутагдал гарга…зэмэтэй хүнүүд хэһээгдэнэгүй. …он колхоз, совхозуудта тэжээл …дхэлгэ, ургаса хуряалгада яба…байһан хүнүүдэй ажал муу… эмхидхэгдэнэ, материальна та…нь урмашуулха арга дутама… хэрэглэгдэнэ, үдэрэйнгөө нор… дүүргэхын, ургаса хуряалгые … соонь үнгэргэхын түлөө колхоз…удай, хуряалгада хабаадуулаг…ан бусад зоной дунда ёһотой …эл дэлгэрүүлэгдэнэгүй.

…он колхоз, совхозуудтахи кол…игууд болон хүдэлмэришэдэй …са хуряалгада булта хабаадуу…аагүй байтар, энэ дутагдалаа …хажа, ажалаа мүртэйгөөр эм…эхын орондо, городһоо хүнүү…эльгээгыт гэжэ КПСС-эй обко…, Министрнүүдэй Соведые пар…н зарим айкомуудай секретарь…дай, аймгүйсэдкомуудай түрүү…шэнэрэй саг үргэлжэ хонходожо, …ламжа эрижэл байдагынь тон …хэгүй ябадал гэжэ КПСС-эй …м тоолоно.

Энэ асуудалаар КПСС-эй обком тусхай тогтоол баталан абаа.

Үбһэ тэжээл саг болзор соонь бэлэдхэхын, ургасаяа хуряахын түлөө, ниитынгээ малые үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангахын түлөө харюусаха ёһотой гэжэ КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретарьнуудта, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэнэртэ, тон түрүүндэ, партиин Яруунын, Иволгын, Кабанскын, Хэжэнгын, Хориин, Зэдын айкомуудай секретарьнуудта, аймгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэртэ һануулагдаба.

Тэжээл бэлэдхэлэй, тараа жэгдэрэн хуряалгын ябасые түргэдхэхэ тушаа дары хэмжээ абахыень Хүдөө ажахын министерстводэ, КПСС-эй айкомуудта, аймгүйсэдкомуудта эрилтэ табигдаа. Зэдын, Иволгын, Кабанскын болон бусад зарим аймагуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тараа амяарлан хуряаха аргые тоодоггүй ябадал эрид шууд буруушаагдаа.

Колхоз, совхоз бүхэндэ үбһэ хуряалгын, силос даралгын, тараа хуряалгын хүдэлмэринүүдые нэгэн доро, үргэн далайсатайгаар ябуулха гэжэ КПСС-эй айкомууд, аймгүйсэдкомууд уялгалагдаа. Сабшалангуудаа хуряангүй орхижо байһан хүнүүдые шанга харюусалгада хабаадуулжа, бүхы сабшалангуудаа, үбһэ хуряажа болохоор бусад газараа бултыень, сабшаха хэрэгтэй. Колхоз, совхоз бүхэндэ, тэндэхи бригада, звено бүхэндэ ургаса хуряалгын хүдэлмэринүүдэй график саг соонь хүргэжэ, тэрэнээ заатагүй дүүргүүлжэ байха шухала. Үбһэ, тараа хуряалгын, силос даралгын хүдэлмэринүүдэй шанарые наринаар хинан шалгажа, тиигээд хуряажа, хадагалжа байха үедөө тараа, үбһэ, силос гээлтэ хоролтодо оруулхагүйн тула колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые харюусажа байхаарнь томилхо хэрэгтэй. Хээрын ногоогоор, ожорһоор, хартаабхын, сахарай свёклын эшээр, овощоор, мүн модоной набша намаагаар силос ехээр даргдаха зэргэтэй.

Хуряалгын хүдэлмэриие саг соонь дүүргэхэ гээшэ ямар ехэ удхашанартай байһан тухайнь тэжээл бэлэдхэлгэдэ, ургаса хуряалгада ябажа байһан городой хүнүүдэй, колхознигуудай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гэжэ КПСС-эй горкомууд, айкомууд, партийна эхин организацинууд уялгалагдаа. Үдэрэйнгөө нормые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө, тэжээл бэлэдхэлгые, ургаса хуряалгые эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө колхозуудай, бригада, звенонуудай, мүн колхознигуудай, хүдэлмэришэдэй албахаагшадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй. Тиигээд колхоз, бригадануудай хоорондохи социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд 5—5 хоногто заатагүй гаргагдажа байха ёһотой.

Үбһэ, тараа хуряалгада, силос даралга дээрэ ябажа байһан колхознигуудые, бусад хүнүүдые материальна талаарнь урмашуулха хэмжээнүүдые нэмэжэ зохёогоод, баталха гэжэ шиидхэгдээ.

Эдэ дутагдалнуудай хэрээр усадхагдажа байһаниие харалсан, тэжээл бэлэдхэлэй, тараа хуряалгынгаа гээгдэлые усадхаагүй айкомуудай секретарьнуудые, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэнэрые КПСС-эй обкомой ээлжээтэ бюро дээрэ дуудажа асараад, үгыень шагнаха шухала гэжэ тоологдоо.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Бурядай экономическа захиргаанай районой арадай ажахын Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр А. В. Давыдовые Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

…нүхэр А. В. Давыдовай түрэһөөр …һаһа гүйсэһэнтэй дашарамдуу… республикын промышленность …көөхын түлөө аша үрэтэй хүдэл…и хэһыень тэмдэглэн, Бурядай …номическа захиргаанай районой арадай ажахын Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Давыдов Александр Викторовичые Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Д. ЦЫРЕМПИЛОН.**

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **В. ОСТРОВСКАЯ.**

…лан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
…958 оной августын 18.

☆

Бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана

Баргажанай колхозуудта тарианай ургаса урда жэлэйхиһээ хараа байса һайн байна. Илангаяа Ленинэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай Хүнтэй нютагта тариһан тарианай гектар бүриһөө 10—12 центнер ургаса хуряагдахаар багсаагдана.

Ороһо тарианайнгаа эдеэшэхые шалгажа байгаад, тэрэнээ түүбэрилэн хадажа эхилээ. Аймаг соогоо түрүүлэн тараа хуряалгада «Звезда» колхоз ороо. Эндэ 110 гектар намарай хара тариан амяарлан хуряагдаад байна. Энэ хүдэлмэридэ лафетнэ жаткын машинистнууд нүхэд Чабаков, Кожевин гэгшэд һайнаар хүдэлнэ.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо хоёр комбайн тараае сэхэ хадажа эхилээ. Мүн лафетнэ жаткануудаар тараае амяарлан хадана. Энэ колхоздо машинист нүхэр Аксенов һайнаар хүдэлмэрилнэ. Һаяын үдэрнүүдтэ Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд тараа хуряалгаяа эхилээ.

Д. Гыргенов.

Даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ

Хориин колхозуудта шэнэ ургаса хуряалга үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ.

«Победа», «Улаан Одон», «Путь к коммунизму» колхозуудай механизаторнууд тарианда ороһоор таба, зургаа хонобо.

Хуряалгада ябаһан олонхи комбайнернууд үдэр бүриингөө даабариие заабол үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай болоо. Жэшээлхэдэ, «Путь к коммунизму» колхоздо ажаллажа ябаһан дүршэлтэй комбайнер Василий Андреевич Эповэй агрегадайхид (трактористнь Вениамин Ситников, штурвальщигынь Иннокентий Машанов) халаанайнгаа даабари 150 процент дүүргэхэ уялга абаа һэн. Мүнөө эдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, даабаряа 170 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

«Улаан Одон» колхозой комбайнернууд Базар Цырендоржиев, Бальжинима Балданов гэгшэд тариа хадалгада шалгарна. Хоёр үдэрэй туршада «С-6» комбайнаар тэдэнэр тус тустаа 35 гектар тариа хадаба. «Победа» колхоздо ажаллажа байһан Василий Мартыновай агрегадайхид үдэртөө 14—16 га алданагүй.

К. Турков.

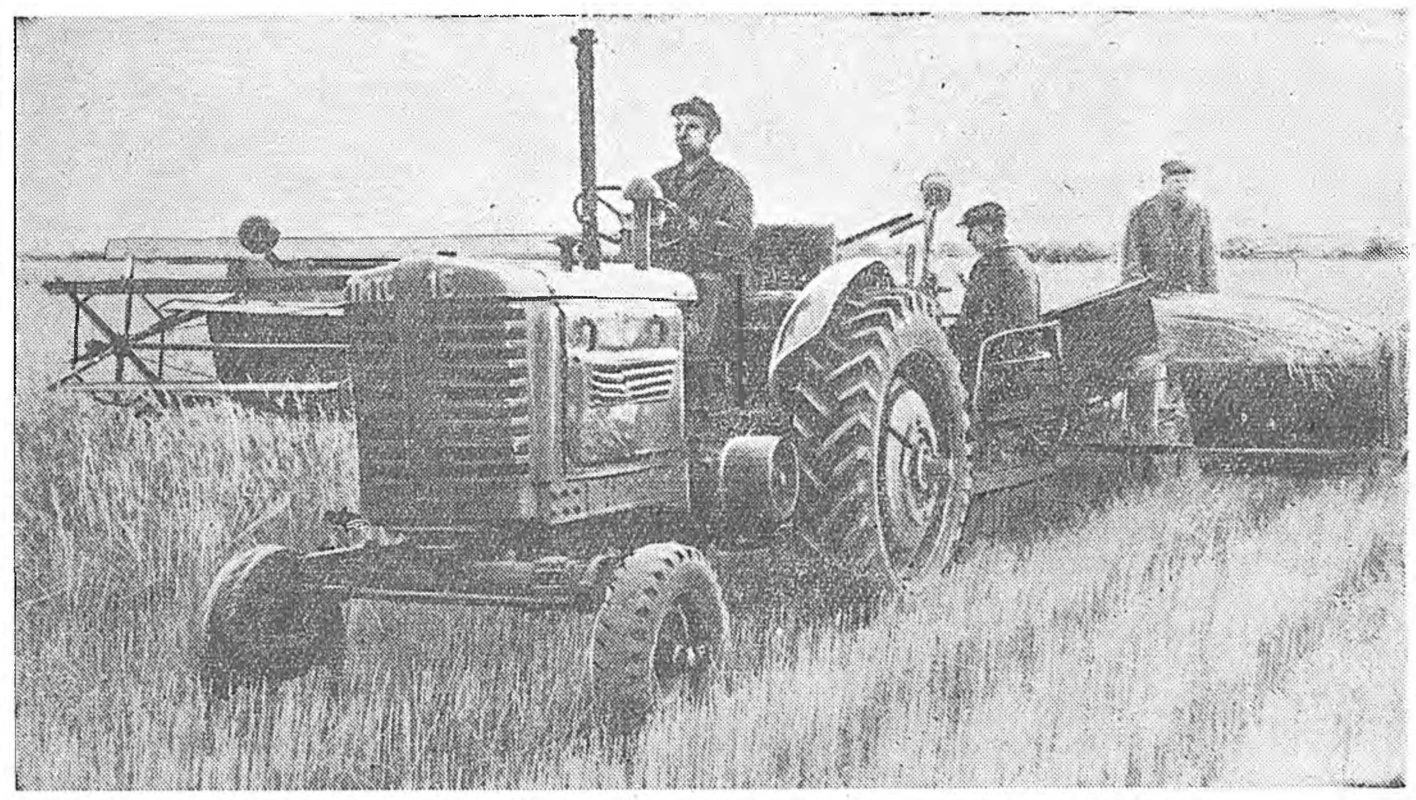

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кабанскын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторист Г. А. Задубин, машинист А. С. Гашов гэгшэдэй агрегат тараае амяарлан хуряажа ябана.

А. Егоровой фото.

18 мянган центнер тараа худалдаба

БИЧУРА, **(телефоноор абтаба)**. Аймагай колхозууд, хониной совхоз тараа хуряалгые үргэн далайсатайгаар ябуулжа байна. Һүүлэй мэдээгээр, аймаг дотор 12 мянгаад гектар тариан хадагдаад, ехэнхинь суглуулагдажа сохигдоо.

Тараа хуряалгаар дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ Ждановай нэрэмжэтэ колхоз ябана. Энэ колхоз ороһо тарианайнгаа хахадһаа ехэнхиень хадаад байна. Хуряалгын түрүүшын үдэрһөө хойшо, эндэхид гүрэндөө тараа худалдажа эхилһэн байна. Мүнөө үедэ гүрэндөө 4 мянга гаран центнер тараа тушаажа, түсэбөө 53 процент дүүргээ. Тараа хуряалга, гүрэндэ худалдалгаар түрүүлжэ гараһан энэ колхоздо КПСС-эй айкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

Мүн Калининай, Кировэй (Бичура) нэрэмжэтэ колхозууд тараа хуряалгаяа хахадлаад байнхай. Калининай нэрэмжэтэ колхозой лафетнэ жаткын машинист Василий Куприянов үдэртөө дунда зэргээр 40 га хүрэтэр хадана. Хониной совхозой комбайнер нүхэр Чултумов лафетнэ жаткаар үдэртөө 30—32 гектар хадана.

Дээрэ дурсагдаһан, мүн Логовскиин, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд гүрэндэ тараа худалдаха түсэбөө 30 гаран процент дүүргээд байна.

Гүрэндэ тараа тушаахынгаа хажуугаар аймагай колхозууд үрэһэ хүрэнгэеэ хаана. Ждановай нэрэмжэтэ колхоз 2 мянган центнер, Калининай нэрэмжэтэ колхоз 400 центнер үрэһэ хаагаад байна.

Г. Владимиров.

Комплексно агрегадууд эмхидхэгдэнэ

Һаяхан аймагай центр — Кырен тосхондо колхозуудай механизаторнуудай зүблөөн боложо үнгэрөө. Эндэ аймагай механизаторнууд тараа хуряалгые богони болзорто, 12—13 хүдэлмэриин үдэртэ үнгэргэхэ гэжэ шиидээ. Ургаса гол түлэб амяарлан хуряагдаха юм. Хуряалгын үедэ ургасын гээлтэтэй тэмсэхын түлөө шадаал һаа доогуур, 8—10 сантиметр үндэрөөр хадаха гэжэ хэлсэһэн байна.

Хадалга, хуряалга болон тараа сэбэрлэхэ хүдэлмэриие эмхитэй һайнаар, эрхим шанартайгаар ябуулхын тула колхозуудта комплексно агрегадуудые эмхидхэхэ гэжэ шиидээ. Иимэ агрегадууд «Путь Ленина», «Сибиряк» болон бусад колхозуудта эмхидхэгдээ. Эдэ агрегадууд өөһэдынгөө хүсөөр тараа хадаад, тэрэнээ комбайнаар суглуулан сохёод, гараһан тарааень сэбэрлэжэ гүрэндэ тушааха, үрэһэ хүрэнгэдэ хааха уялгатай.

Аймагай механизаторнууд хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө шармайн оролдоно. «Путь Ленина» колхозой нүхэр Ангаевай хүтэлбэрилдэг комплексно агрегадайхид 12 үдэр соо 300 гектар тараа хуряажа, 3500 центнер ороһо абаха гэһэн уялгатай. Эдэнэр тарианайнгаа эдеэшэхэлээр хадажа эхилээ. Түрүүшын үдэрһөө энэ агрегадай механизаторнууд үдэрэйнгөө даабариие холо үлүүлэн дүүргэнэ.

«Сибиряк» колхозой комбайнер нүхэр Хутаковой хүтэлбэрилдэг комплексно агрегадайхид 10 үдэртэ 300 гектар тараа хуряажа, 4 мянган центнер ороһо суглуулха гэжэ шиидээд, үсэд шангаар ажаллажа байнхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ «Знамя» колхозойхид тариагаа амяарлан хадажа эхилбэ. Эндэ. лафетнэ 3 жатка табигдаа.

Б. Федоров.

Тариан „ногоон“ гээд нобшорһоор...

Энэ жэлдэ Зэдын аймагай Борьёогой совхоз, «Октябрь», XX партсъездын, мүн Чапаевай нэрэмжэтэ колхозууд эртээнһээ бэлдэжэ, шэнэ ургаса хуряалгадаа эмхитэйгээр ороо. Мүнөө эдэ колхозуудта хэдэн зуугаад гектар тариан хуряагдаад, түрүүшын гушаад, дүшөөд центнер тушаагдахаар бэлэн болоод байна.

Гэхэ зуура тарианайнгаа эдеэшэжэ байбашье, Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид тараа хуряалгада хожомдожо ороо. Эндэ «тариан ногоон» гэжэ шалтаг олоод, зарим агрономууд болон хүтэлбэрилэгшэд ургаса хуряалга хойшо татана.

Һүүлшын 4—5 үдэрнүүдтэ эдэ колхозуудай поли дээрэ хоёр—хоёр лафетнэ жатка хадажа эхилбэшье, ороһото ургамалнуудай 70 процентые амяарлан хуряаха гэһэн түсэбынь дүүргэгдэхэгүйдөө хүрөөд байна.

Эдэ колхозуудай комбайнернууд нүхэд С. Чагдуров, А. Вампилов гэгшэд комбайнаа һайнаар заһабарилаад, хүсэд бэлэдхэлтэйгээр тараа хуряалгада орожо, 350 гектар тараа 20 үдэрэй туршада хуряаха, хадахаар шиидэнхэй.

Зүгөөр энэ үүсхэлыень колхозой хүтэлбэрилэгшэд дэмжэнэгүй. Гадна Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени комбайнай агрегадуудта хүдэлмэрилхэ хүнүүдые үшөө томилоогүй байна бшуу.

Зарим комбайнуудынь һая хуряалгада бэлдэгдэжэ байнхай. Бальжин Очиров (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз) Хатан Уулын үбэртэ тараа хадажа байха аад, мүнөө транспортёроо табижа байна. Баһа Цырен-Доржи Чагдуровай комбайн заһабарилагдажа байһаар. Теэд штурвальнаар ябаха хүн томилогдоодүй.

С. Тучинов.

Зүүн Сибириин үйлэдбэрилгын хүсые хүгжөөхэ конференци

ЭРХҮҮ, августын 18. (ТАСС). Зүүн Сибириин үйлэдбэрилгын хүсые хүгжөөхэ зорилготойгоор Эрхүүдэ боложо байгаа конференциин августын 18-най үдэшын заседани дээрэ Зүүн Сибириин айхабтар ехэ байгаалиин баялигые арадай ажахыда яажа хэрэглэхэ тухай гол түлэб хэлсэгдээ.

СССР-эй Геологиин болон газар, уһа хамгаалгын министр П. Я. Антропов Зүүн Сибириин экономическа районуудта хэр ехэ байгаалиин баялиг бииб гэһэн асуудалда тогтожо хэлэбэ. Эдэ районуудай тус бүхэндэнь элдэб янзын малтамалнууд ехээр олдонхой. Тиимэһээ тус хизаарай промышленность хүгжөөхэ бата найдамтай үндэһэ һуури бии гээшэ.

Зүүн Сибирьтэ 6 триллион тонно шулуун нүүрһэн бии гэжэ тодоруулагданхай. Энэнь бүхы Союз дотор олдоһон нүүрһэнэй 70 шахуу процентнь болоно. Зарим газарта шулуу нүүрһые доошонь газар малтажа гүнзэгырүүлэнгүй, хүрьһэн дээрэһээ сэхэ малтан абахаар шахуу юм.

Красноярска, Эрхүүгэй, Читын, Яхадай экономическа районуудта түмэрэй руда ехээр олдонхой. Эдэ районуудта хамта дээрээ 15 миллиард тонно руда бии гэжэ тодоронхой. Тэрэ рудагай хахадһаа ехэнхинь түмэрые шулуунһаань һалгахада хилбар бэлэн шанартай байхаһаа гадна, газарай хүрьһэндэ дүтэ хэбтэдэг юм.

Эдэ бүгэдэ Зүүн Сибирьтэ хара металлургиин база байгуулха һайн нүхэсэл олгохо байна. Мүнөө үедэ Хакассиин, мүн Ангаро-Илинскэ түмэрэй рудае түбхын түрүүндэ ехээр ашаглаха шухала болоод байна.

Мүн Зүүн Сибирьтэ зэд, олово, туулган, алюмини абаха зүйл, вольфрам, алтан болон үнгэтэ, шухаг бусад металлнууд элбэг ехэ бии. Яхадай АССР-тэ олдоһон алмазай хэбтэшэ арадай ажахыда элитэ ехэ удхашанартай.

Ашагта малтамалнуудые саашадаа бүри нэтэрүүгээр бэдэрхэ, илангаяа коксологдодог нүүрһэ, нефть, байгаалиин газ түбхын түрүүндэ бэдэржэ олохо шухала.

Һүүлээрнь КПСС-эй Красноярска крайкомой нэгэдэхи секретарь А. А. Кокаревой, КПСС-эй Эрхүүгэй обкомой нэгэдэхи секретарь С. Н. Щетининэй, КПСС-эй Читын обкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Козловой, КПСС-эй Бурядай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Хахаловай элидхэлнүүд шагнагдаа. Тэдэнэр өөһэдынгөө экономическа районуудай ажахые саашадаа яажа хүгжөөхэ тухайгаа, хэр ехэ байгаалиин баялигтай байһан тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ.

Зүүн Сибириин ажахые бүхы дээрэнь хаража үзэхэдэ, Бурядай республика шухаг металлнуудые, шэл, хилгаһан бүд, мяха, загаһа, хониной ноһо ехээр үгэдэгөөрөө илгарна. Хэрбээ революциин урда тээ Бурядай бүхы шахуу зониинь хүдөө ажахы эрхилдэг байгаа һаа, мүнөө республикын зоной гурбанайнь нэгэ хуби город, хүдэлмэришэнэй тосхонуудта ажаһуужа, промышленностьда хүдэлнэ. Республика промышленностиингаа хүгжэлтын талаар Союз дотороо дунда зэргын хэмжээтэй гэжэ тоологдохоор.

Байгаалиин ехэ баялиг, тусхайлбал алюмини абаха зүйлэй, вольфрам, молибден, алтан, шулуун болон хүрин нүүрһэн, графит, асбест, шанар һайнтай известнягуудай республикада бии дээрэһээ промышленностиин шэнэ һалбаринуудые тэндэ байгуулха, хуушануудыень үргэдхэхэ таатай зохид арга нүхэсэл бии гээшэ. Республикын химическэ промышленностиин түрүүшын предприятинууд—вискозно целлюлозын, хэмэл утаһанай заводууд баригдажа байна, Кяхтада олдоһон силлиманит ашаглагдажа эхилбэ.

Нүхэр Хахалов элидхэлэйнгээ ехэнхи хубииень мал ажал хүгжөөхэ тухай асуудалда зорюулаа. Хонин ажал гээшэ республикымнай гол һалбари болоно, тиигэбэшье зарим районуудые һү, мяха абадаг болгохоор мэргэжүүлбэл һайн байна гэжэ нүхэр Хахалов онсолон тэмдэглээ.

ЭРХҮҮ, августын 19. (ТАСС). Августын 19-нэй пленарна заседани СССР-эй Наукануудай Академиин вице-президент И. П. Бардинай элидхэлээр нээгдэбэ. Тэрэ Зүүн Сибириин хара металлурги хүгжөөхэ тухай хөөрөө. Оронойнгоо Зүүн зүгтэ гурбадахи металлургическа база байгуулха тухай партиин XX съездын шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлхэ саг ерээ гэжэ хэлэбэ.

Хара металлурги хүгжөөхын тулада хэдэн асуудал түрүүн шиидхэгдэхэ ёһотой. Тэдэнэй нэгэниинь түлишын асуудал болоно. Зүүн Сибирьтэ нүүрһэн яһала ехэ бии аад, ехэнхидээ рудаһаа холо байдаг. Сибириин шулуу нүүрһые коксолхо хэрэг муугаар зохёогдонхой. Түмэр замай транспортын хүдэлмэриие һайжаруулха, уһа мүрэнүүдэй шэнэ зам нээхэ, тиигэжэ ашаа шэрэлгые үнэгүй болгохо шухала гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

Мүн өөһэдынгөө экономическа районуудые саашадаа хүгжөөхэ ямар баялигтай, арга боломжотой. хараа түсэбтэй байһан тухайгаа КПСС-эй Яхадай обкомой секретарь В. В. Митюшкин, КПСС-эй Тувын обкомой секретарь С. К. Тока гэгшэд элидхэл хээ.

ЭРХҮҮ, августын 19. (ТАСС). Августын 19-нэй үдэшын заседани дээрэ Химиин асуудалнуудые эрхилдэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Л. А. Костандов элидхэл хэжэ, химическэ промышленностиие саашадаа яажа хүгжөөхэ тухай хөөрэбэ.

Зүүн Сибирьтэ мүнөө үеын хүсэн түгэс химическэ промышленность байгуулха яһала һайн арга боломжо бии байна. Ерэхэ долоон жэлэй туршада Зүүн Сибирьтэ химическэ, резино-асбестова промышленностиин хэдэн томо завод барижа, ашаглалгада оруулхаар хараалагдана. Мүн нефть болбосоруулдаг промышленностиин предприятинуудай хажууда хүдэлхэ химическэ предприятинууд олоор баригдаха.

Зүүн Сибириин хүдөө ажахые ойрын жэлнүүдтэ хүгжөөхэ тухай асуудалаар РСФСР-эй Госпланай хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй таһагай начальнигай орлогшо Е. И. Шолохов элидхэл хээ. Долоон жэлэй туршада 2 миллионһоо бага бэшэ шэнэ, боро газар хахалагдаха, ехэ газар уһалагдаха, малай тоо толгой олошоруулагдаха, һү, мяха, ноһон 2—3 дахин ехээр абтадаг болохо ёһотой гэжэ тэрэ хэлээ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Коммунистнуудай түрүү үүргэ

КПСС-эй Центральна Комитедэй февральска, июньдэ болоһон Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай артелиин гэшүүд нииитынгээ ажахые улам хүгжөөхын тула шармайн оролдожо байна. Мүнөө ургаса муу бэшээр гаранхай.

Олон зоной хүсөөр ургуулагдаһан ургасаа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа, Эхэ орондоо эрхим һайн шанартай таряа тушааха гээшэ мүнөөдэрэймнай шухала зорилгонуудай нэгэн болоод байна.

Тиимэһээ энэ зорилгоёо саг болзортонь дүүргэхын тула бүхы хүсөө, арга боломжонуудаа хэрэглэн эльгээжэ байнабди. Колхозой правлени эртээнһээ хуряалгын хүдэлмэринүүдэй түсэб табижа, бригаданүүдта тараагаһан байна. Хуряалгын урда тээ колхозой механизаторнууд сугларжа, хуряалгаяа яажа һайнаар үнгэргэхэ тухай зүбшэлдэһэн, дүй дүршэлөө андалдан абалсаһан байна. Мүн энэ асуудал партийна бюрогой заседани дээрэ табигдажа, колхозой түрүүлэгшын мэдээсэл зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Тиихэдэ таряа хуряалгын үедэ колхозуудай культурна эрилтые хангаха зорилгоор партийна эхин организаци тусхай хэмжээ-ябуулганууды хараалаа. 15 хүнһөө бүридэһэн агитколлектив шэнээр эмхидхэгдэбэ. Полевой станда плакат, лозунгнууд олоор ниагданхай. Механизаторнууд газетэ, журналнуудаар гүйсэд хангагдана. Коммунистнуудай үүсхэлээр ханын газетэ болон «дайшалхы хуудаһанууд» саг үргэлжэ гаргагдана.

Гадна, хүдөөгэймнай клубайхид поли дээрэ гаргагдахаар хараалагданхай. Мүн нүүдэл худалдаа найман эмхидхэгдэнэ.

Мүнөө үедэ таряа хуряалга дээрэ хоёр комбайнова агрегат хүдэлмэрилжэ байна. Эдэнэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Мүрысөөнэй дүнгүүдые партийна бюрогой гэшүүд үдэр бүри согсолжо, олондо тараана. Орооһото ургамалнуудай хуряалгада хабаадажа байһан колхознигууд, механизаторнууд эдэ дүнгүүдые ходо мэдэжэ, тэдээнһээ тобшолол хэжэ байхадаа, бүри эдэбхитэйгээр, эмхитэйгээр ажалаа ябуулна. Түрүү комбайнер, партиин гэшүүн нүхэр Козулин болон бусад ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, бусадта жэшээ харуулна.

А. Кокорин, «Авангард» колхозой парторганизациин секретарь.

Баргажанай аймаг.

Колхозуудта профгруппануудые эмхидхэхэ тухай

КПСС-эй ЦК-гэй февралиин Пленумэй һүүлээр профсоюзай олохон гэшүүд-механизаторнууд, мэргэжэлтэд колхозуудта ороһон байна.

Тиимэһээ колхозуудта профсоюзна группануудые эмхидхэхэ гэжэ ВЦСПС-эй Президиум тусхай тогтоол февраль һарада баталжа абаһан байгаа. Тус тогтоолые бэелүүлэн, партиин Кударын айкомой бюро механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн профгруппануудые колхозуудта байгуулха гэээ.

Арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхэ

Ториин аймагта хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар зарим тэды амжалта туйлагдабашье, дутуу дундануд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд, шиидхэгдээгүй шухала асуудалнууд үшөө олон бии байна. Энээнии һая Торидо боложо үнгэрһэн партиин аймкомой пленум элирүүлээ. Тус пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй, партиин обкомой IV пленумэй дүнгүүд зүбшэн хэлсэгдэжэ, эхэтэ һайшаагдаһан байха юм.

Хүдөө ажахын продуктнүүдэй үнэ сэнгээ дээшэлээд байхада, колхозуудай олзо доходынь эрид дээшэлжэ байна. Энэнь «Улаан Бургалтай» колхозой жэшээ дээрэһээ элээр харагдана. Гансахан энэ колхоздо нэгэ жэл соо урдынхиха орходоо миллион хахадхаа үлүү олзо доход орохо юм. Тингээд байхада жэлэйнь олзо 5 миллионһоо доошо бэшэ болохо. Иимэ арга боломжо бусад колхозуудта дүүрэн бии. Даб дээрэхи мэдээгээр, КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэриин бэелүүлэгдэхэдэ, аймагай колхозуудай олзо доходынь аяар 8 мянган түхэригөөр нэмэхэ байна. Гэбэшье, аймагай олохон колхозууд доторойнгоо арга боломжонуудые дүүрэнээр хэрэглэжэ, нииитынгээ ажахые горьтойхоноор хүгжөөжэ шаданагүй. Энээнии үнгэрһэн жэлнүүдэй дүнгүүд гэршэлнэ. Жэшээнь, «Заветы Ильича», Свердловой, Калининай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта үбһэ тэжээлэй багаар бэлэдхэгдэдэг дээрэһээ, мүн харууһанай муугаа боложо нииитын малай тоо толгой тон удаанаар үдэнэ. «Улаан Тори» колхоз түл абалгада ёһотой анхарал хандуулнагүй. Гадна, эндэ элдэб шалтагаанһаа боложо малай үхэхэ хорохо ушар али олон үзэгдэнэ.

«Коммунизм» колхозой хүтэлбэрилэгшэд Кречетов, Ломухин, Бальчугов гэгшэд тушаалта ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа, нииитын малһаа һү, тоһо ехээр абахын тула хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ. Жэшээнь, байгша оной үнгэрһэн 7 һарын туршада һаамхай үнеэн бүриһөө оройдоол 580 килограмм һүн һаагдаа. Колхоздо һү һаалгын жэлэй түсэб оройдоол 39 процентээр дүүргэгдэбэ. Нииитынгээ малые зоотехническэ ёһо гуримаар харууһалха, бардам үбһэ тэжээлээр хангаха асуудалда зохихо анхаралай хандуулагдадаггүйһөө иимэ ушар тохёолдоо. Тиихэдэ тус колхозой партийна эхин организаци колхозойнгоо правлениин ажал-ябуулгые хүсэдөөр хинан шалгажа, доторой арга боломжонуудые элирүүлжэ, хараадаа абанагүй.

Аймаг дотор мяха бэлэдхэлгэ бүришье муугаар табигданхай. 1958 оной хахад жэл соо, нёдондоной энэ үетэй сасуулхада, 219 центнерээр бага мяхан бэлэдхэгдээ.

Тэрэшэлэн нооһо хайшалалга 35 процент нэмэхээр хараалагдаһан аад, оройдоол 9 процентээр дээшэлээ.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые дары усадхажа, ажахыгаа саашадань улам түргэнөөр хүгжөөхын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлхэ гээшэ аймагай партийна организациин мүнөөдэрэй гол зорилго болоно. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула, нэн түрүүндэ партийно-эмхидхэлэй болон партийно-политическэ хүдэлмэрие үндэһээрнь һайжаруулха шухала. Гадна, эрдэм ухаанай, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной дунда нэбтэрүүлхэ хэрэгые парторганизацинууд толгойлхо ёһотой. Мүн коммунистнууд, комсомолшууд ажалай түрүү үүргэ харуулжа, олониитын эдэбхи үүсхэлые дэмжэн, ажалай эмхидхэл, жаяг заршам һайжаруулха зэргэтэй.

Мүнөө малда үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын, мүн таряа хуряалгын халуун хаһын ороод байхада агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрие ажахытай холбон, үргэнөөр ябуулха шухала. Тиин харуулан ойлгуулха агитацида анхаралаа табижа, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые үдэр бүри согсолон, показателиин самбарта бэшэжэ, олониитэдэ дуулгажа байха хэрэгтэй.

Т. Шипунов, КПСС-эй обкомой инструктор.

Курумканай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Бубей Мандаровна Цыренова 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абаа, толгой бүриһөөнь 3 килограмм нооһо хайшалаа.

А. Мантаевай фото.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо

СИЛОС ЕХЭЭР ДАРАНА

Б. Ш. Тубаевай даадаг колхозой хоёрдохи комплексно бригада үбһэ хуряалгын хажуугаар силос дараха хүдэлмэри һайнаар эмхидхээ.

Тэрэ бригада Дээдэ Юрөө, Шулуутын Ара гэжэ газарнуудта 300—300 тонно силос дараад, энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлжэ байна. Силос дарахадаа кукурузын, наран сэсэгэй ургаса хэрэглэхэһээ гадна, хээрын ногоо хэрэглэн тэндэ оруулалсана.

Эндэхи силос даралгада 5 автомашина хүдэлнэ.

КОНЦЕРТ ХАРУУЛБА

Сэлэнгын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дэргэдэхи культурын таһаг үбһэ, таряа хуряалгын үедэ агитбригада эмхидхээд, аймагайнгаа колхозуудта гаргаһан байна. Тэрэнь Юрөө нютаг ерэжэ, колхознигуудта концерт харуулба.

ШЭНЭ ДВИГАТЕЛЬ АБАБА

Колхозойнгоо электростанцида «Шкода» маркын шэнэ электродвигатель худалдан абаба. Тэрэнь 240 мориной хүсэтэй юм. Колхозой электростанциһаа полевой хоёр стан хүрэтэр электролини татагдажа байна.

В. Цыренжапов.

Кударын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой правлени, партийна эхин организаци нииитэ-политическэ болон ойлгууламжын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр хандуулдаг. Һүүлэй үедэ колхозой полевой станууд шэнээр һэльбэн заһагдаа, тэндэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд бии. **Зураг дээрэ:** «У колодца» гэжэ газартахи колхозой полевой станай улаан булан соо колхознигууд сүлөөтэй сагтаа амаржа байна.

А. Бадаевай фото.

Малаа бэлшээн таргалуулна

Ахын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз зунай сагта эбэртэ бодо малаа һайн ногоотой холын бэлшээринүүдтэ абаашажа, хүсэ абхуулна. Жэшээнь, энэ колхозой малшан Патархеев, Бахшаханов гэгшэд туд бүридөө хэдэн зуун мал абажа, Забиидта, Шэбиидтэ гэжэ газарнуудта гараһан байгаа.

Мүнөө тэдэ гүүртэнүүдэй мал хүсэ абажа, дундаһаа дээшэ шадалтай болонхой.

А. Галсанов.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛ[ГЭ]

Газетэнүүдэй тон шухала зори[лго]

Кударын, Бичурын, Зэдын, Мухаршэбэрэй аймагуудта амяарлан хуряалга эхилһээр арбаад хонобо. Республикын бусад аймагуудай колхозууд эдэ үдэрнүүдтэ таряагаа түүбэрилээд амяарлан хадажа байна.

Үлэмжэ һайн ашагтай байһаниинь колхозуудай дүй дүршэлөөр баталагдаһан амяарлан хуряалгые хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэн, таряагаа хадаха, гүрэндэ тушааха, үрэһэ хүрэнгэ хааха гэхэ мэтын шухала хүдэлмэринүүдэй ябасые шадамараар харуулха, дутагдалнуудые саг соонь элирүүлжэ усадхахадань, партийна, советскэ, ажахын органуудта туһалха гээшэ аймагуудай газетэнүүдэй мүнөө үеын түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоод байна.

Энэ шухала зорилгоёо һайнаар ойлгоһон Бичурын аймагай **«Ленинский путь»** газетэ таряа хуряалгада колхозуудай болон РТС-эй хэр зэргээр бэлэдхэжэ байһан тухай июль һараһаа эхилээд ходо бэшэжэ захалһан байна.

«Колхозой механизаторнууд» гэһэн гаршагтай июлиин 9-нэй номерто гараһан түрүү бэшэг соогоо Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой түрүү тракторист Илья Захаровай, мүн бусад механизаторнуудай машинаяа ашагтайгаар хэрэглэжэ, ажалай үндэр бүтээсэ туйлаһыень харуулаад, колхозуудай трактористнуудта, комбайнернуудта хандажа, тарилгада тон һайнаар бэлэдхэхыень уряалба. Колхозуудта техническэ туһаламжа муугаар үзүүлжэ, таряа хуряаха машинануудта шухала хэрэгтэй запасной частьнуудаар хангангүй, Бичурын РТС-эй һаатуулжа байһан тухайнь М. Ивановай шүүмжэлхы статья июлиин 23-най номерто хэблэгдэһэн байна. Ставрополиин хизаарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хандалгые дэмжээд, таряагаа амяарлан хуряахаар хэр зэргэ бэлэдхэжэ байһан тухайгаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо И. Баранов, агроном Т. Кривощеков, партийна эхин организациин секретарь С. Тихмановский, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. Петров гэгшэдэй бэшэһэн статьянууд газетэдэ хэблэгдээ.

Дээдэ Маргентын сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой таряа хуряалгаяа 11 үдэр соо хайшан гээд дүүргэхэ гэжэ байһан тухайда тус газетын августын 3-най номер сүм зорюулагдаһан байна. «Логовскиинхидые мүрысөөндэ уринамди» гэһэн гаршагтай статья соогоо колхозой түрүүлэгшэ Г. Попов иигэжэ бэшэнэ:

«Колхознигуудай, механизаторнуудай хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаһанай ашаар, ороохото ургамалнуудай, сахарай свёклын, кукурузын, наран сэсэгэй һайн ургаса ургуулагдаа. Ехэнхи таряалан дээрэһээ 14 центнерһээ бага бэшэ шэниисэ хуряахабди... Үдэр бүхэндэ 100 гектар хадажа, шэниисэ, хара таряан хоёроо 11 үдэр соо хуряажа абахабди».

Хуряалгаяа 11 үдэр соо дүүргэхээр хараалжа, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлениин табиһан хүдэлмэриин түсэб газетэдэ хэблэгдээ. Табиһан энэ түсэб[өө] болзор соонь дүүргэхын тул[а] ... хидхэлэй, политическэ ямар ... мэри ябуулжа байһан тухай ... хозой партийна организаци[ин сек]ретарь А. Унагаев, хоёрдохи ... дын бригадир П. Унагаев, ... клубые, мүн библиотекые ... нар болон бусад бэшэнэ. ... жатка болон комбайнаа ... заһаад, хуряалгын үедэ 400 ... һаа бага бэшэ ороохо таряа ... хаар бэлэн болоод байһан ту[хай] колхозой комбайнер И. Пер... газетын хуудаһан дээрэ хэ[блэгдээ].

Хуряагдаһан ороохоо ... лангүйгөөр сэбэрлэхэ, хата... лаар бэлэдхэлгүй байһан ... коммунизма» болон бусад ... зууд шүүмжэлэгдэнэ. Түрүү ... байнернууд дүй дүршэл ... бэшэнэ. Үдэр соо 59 гектар ... жаткаар хадаһан машинист ... рияновай ба бусадай амжа... хай бэшэгдэнэ.

Урда урда жэлнүүдтэ ... һураггүй һайн ургаса энэ ... Курумканда ургаа. Зүгөөр Х... гөө үргэн ехэ гүбэй дээрэ ... баян таряае хуряалгада ку... найхидай хайшан гэжэ бэл... байһан тухай «Курумканск[ий кол]хозник» газетэһээ мэдэхын а... «Амяарлан хуряалга тухай» ... КПСС-эй райкомой V пленум ... дэлмэри тухай бэшэгдэһэн ... соон, өөдэгүйхэн түрүү ... ондоо нэгэшье мэдээсэл та[ряа ху]ряалга тухай энэ газетэ хэб[лээгүй]. Партиин райкомой пленум ... хэлэһэн колхозой түрүүлэгш... һанамжаһаа хаража үзэхэ... румканайхид таряа хуряалга... 22 үдэр соо унжагайруулха... тэй. Энэ болзорынь бүришье ... жа болохо. Юундэб гэхэдэ, ... лафетнэ жатканууд дутана, ... ной частьгүй дээрэһээ хуря... хүдэлхэ олон трактор заһа... байһаар. Запасной частьн... колхозуудые хангаха талаа... гажанай РТС шухала хэмжэ... нагүй, тиигэжэ колхозуудай ... торнуудай заһабари һаат... Иигэжэ таряа хуряалгада ... зуудай, РТС-эй хангалта... бэлэдхэжэ байхада, Куру... газетэ хамаг хуудаһануудаа ... һаа ерэһэн материалнуудаа... лөөд, таряа хуряалга тушаа ... бэшэнгүй, һанаа амар һууж[а]... хай. «Курумканский колхозн[ик» га]зетэ энэ дутагдалаа дары ус[адхаха] ёһотой. Тиихын тулада хүд[элмэрил]шэгшэдэй рейд эмхидхэхэ ... Таряа хуряалгын ябаса ту[хай но]мер бүхэндөө бэшэхэ, тоог ... ерэһэн ороохо сэбэрлэхэ, ха... хүдэлмэрие механизацилха ... хэмжээ абадаггүй зэмэтэй ... дые сэхэ нэрлэжэ, элирүүл... дутагдалнуудые усадхуулхы[н] ... зохихо хэмжээ заатагүй аб... уялгатай.

Ороохо таряан—манай ... ехэ баялиг мүн. Тиимэһээ ... һан таряагаа гээлтэ хоро[лтогүй]гөөр хуряан абахын тула ... тын хүсэл оролдолго элсүүлх... газетэнүүдэй мүнөөдэрэй тон [шуха]ла зорилго болоно.

БУРЯДАЙ КОМПЛЕКСНО ИНСТИТУТ

ССР Союзай Наукануудай Академиин Президиумэй, Россин Федерациин правительствын гаргаһан шиидхэбэриин үндэһөөр СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделенидэ мэдэлтэй Бурядай комплексно научно-шэнжэлэлгын институт байгуулагдаад, хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Бурядта академическэ комплексно научно-шэнжэлэлгын институт байгуулха тухай шиидхэбэрие манай республикын эрдэмтэд, бүхы ажалшад баяр баясхалантайгаар угтаа. Бурядай АССР-эй экономическа болон культурна хүгжэлтые улам саашадань һалбараан бадаруулха тухай Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын баһа нэгэ анхарал оролдолгонь гээшэ гэжэ энэ шиидхэбэрие республикымнай ажалшад тоолоно.

СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин комплексно научно-шэнжэлэлгын энэ институт хадаа Бурядай соёл культурые шэнжэлдэг институт болон СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Зүүн Сибириин филиалай Бурядтахи группын үндэһэ һуури дээрэ эмхидхэгдэһэн байна.

Бурят орондо наукануудай хурдан түргэнөөр хүгжэһэн ябадал хадаа, урдандаа культурна талаар гээгдэжэ ябаһан арад зоной эрдэм соёлые хүгжөөхэ тухай Парти, Правительствын анхарал оролдолго саг үргэлжэ хандуулдагай, агуухэ ород арадай, манай ороной бусад арадуудай ахадуугэй туһаламжын ашаар, мүн Советскэ Союзай Наукануудай Академиин, тэрэнэй институтуудай болон эмхи зургаануудай бодото туһаламжын ашаар туйлагдаа.

Энээнэй урда тээ байһан соёл культурын институт научна кадрнуудаар, тэрэшэлэн материальна арга боломжоор дутамаг байдаг дээрэһээ научно-шэнжэлэлгынгээ хүдэлмэрие республикын ажабайдалтай ба наукын мүнөө үеын эрилтэтэй зохилдуулан ябуулха аргагүй байгаа һэн. Илангаяа естественнэ науканууд үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгһээ ехээр гээгдэдэг һэн. Бурядай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые, соёл культурые советскэ наукын хүгжэлтэтэй тааралдуулан, тусхай түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилжэ байха научна нэгэшье центр республика соомнай байгаагүй.

Тиимэһээ партиин областной комитет, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет соёл культурын институдые шэнэдхэн хубилгажа, научно-шэнжэлэлгын комплексно институт байгуулха тухай дурадхал оруулһан байгаа. Энэ дурадхалысень КПСС-эй Центральна Комитет, Россин Федерациин правительство, СССР-эй Наукануудай Академиин Президиум халуунаар дэмжэн, манай республикын улам саашадаа бүри хурданаар һалбаран дэбжэхэ хэрэгтэ таарамжатай эрхэ байдал олгоо.

Бурядай АССР-тэ научно-шэнжэлэлгын комплексно институт байгуулһан ябадал хадаа республика дотор научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэхи горьтойхон дутагдалнуудые ойрын сагта зайсуулха арга олгоно. Бурядта гуманитарнашье, мүн естественнэ, физико-математическа болон бусад олон наукануудые саашадань түргэнөөр хүгжөөхэ, научна кадрнуудые, илангаяа эрдэм бэлигтэй залуушуулһаа физигүүдые, химигүүдые, геологуудые, биологуудые, математигуудые бэлдэжэ, республикынгаа эрилтэ гүйсэд дүүргэжэ шададаг болохо байнабди.

* *

СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Бурядай научно-шэнжэлэлгын комплексно институдай гол зорилгонууд СССР-эй Наукануудай Академиин баталһан, тус институдай Дүрим соо, мүн Бурядай комплексно институтда туһаламжа үзүүлхэ тухай хэмжээнүүд гэһэн КПСС-эй обкомой, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо тодорхойлогдонхой.

СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Бурядай институт хадаа научно-шэнжэлэлгын комплексно эмхи зургаан болоһон туладаа, Бурядай АССР-эй экономико болон соёл культурые улам саашадань хүгжөөлгэдэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ юм.

Энэ институт Бурядай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ гол шухала асуудалнуудые теоретическэ болон практическа талаарнь шиидхэхэ уялгатай. Мүн тэрэшэлэн республикын арад зоной түүхэ, этнографи, хэлэ бэшэг, аман зохёол, литература болон искусствые шэнжэлэн, научно-шэнжэлэлгынгээ хүдэлмэрие бодото ажабайдалтай холбожо ябуулха, үйлэдбэрилгын хүсэнүүд болон соёл культурые шэнжэлхэ хэрэгые нэгэ түсэбөөр хүтэлбэрилхэ уялгатай.

Манай институт хадаа научна ба эмхидхэлэй талаар СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделенидэ мэдэлтэй, тэрэнэй ударидалгаар ажаллажа байдаг, тиигээд хамаг бүхы хүдэлмэреэ СССР-эй Наукануудай Академиин научна бусад олон эмхи зургаануудтай, мүн нютагуудтахи научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудтай, һуралсалай газарнуудтай, партийна, советскэ, профсоюзна, ажахын эмхи зургаануудтай, мүн республикынгаа промышленна предприятинуудтай, МТС болон РТС-үүдтэй, колхозууд болон совхозуудтай нягта холбоотойгоор ябуулха ёһотойбди.

Урдаа табигдаһан ехэшье, харюусалгатайшье зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада Бурядай научно-шэнжэлэлгын комплексно институт хадаа өөрынгөө зэргэдэ: экономико ба географиин, геологи ба химиин, биологи ба газарай хүрьһэ шэнжэлэлгын, хэлэ ба хэлэ бэшэгэй, литература ба аман зохёолой, мүн искусствын таһагуудтай; эвенкын, монголой, түбэдэй хэлэ бэшэг шэнжэлхэ секторнүүдтэй байха юм. Тэрээнһээ гадна, энэ институтда редакционно-хэблэлэй бүлэг, музей, картографи болон фото бүүлгабариин бүлэгүүд байгуулагдаха байна. Тиихэдэ научна библиотекэ, институдай гар бэшэгэй фонднууд нилээд ехээр үргэдхэгдэхэ юм.

Тус институдай таһагууд болон секторнууд ямар зорилгонуудые шиидхэхэ байнаб?

Экономикын ба географиин таһаг республикынгаа үйлэдбэрилгын хүсые хүгжөөхэ ба тэрэниие хаана, хайшан гэжэ ашаглахаб гэһэн асуудалнуудые, мүн промышленна, транспортын, хүдөө ажахын тодорхой экономикын асуудалнуудые, республикын байгаалиин баялигуудые шэнжэлхэ, арадай ажахые, научна үндэһэ һуури дээрэ хүгжөөхэ, республикынгаа географиие физическа болон экономическа талаарнь шэнжэлэн үзэхэ, түрүү дүй дүршэлые пропагандалха, энээнэй тулада экспедици эмхидхэхэ асуудалнуудые шиидхэжэ байха уялгатай болоно.

Тиихэдэ геологиин ба химиин таһаг, тэрэшэлэн химиин ба ашагта малтамалай үнэтэ зүйлнүүдые шэнжэлдэг лабораторинууд хадаа стратиграфи, тектоника, литологи, петрографи, геохими ба геофизика гэхэ мэтэнүүдые теоретическээр, экспериментальнаар болон экспедиционно талаар шэнжэлэн үзэжэ, иимэ малтамалай үнэтэ зүйлнүүдэй хаана байдагые олохо гэхэ мэтын олон зорилгонуудые шиидхэхэ байна.

Биологи, мүн газарай хүрьһэ шэнжэлхэ таһаг, лаборатори хадаа республикын ургамал, ан гүрөөл болон амитадые шэнжэлхэ, мүн газарай хүрьһэ, тэрэнэй хэр зэргээр үрэжэл үгэхэ байһаниие шэнжэлжэ, хүдөө ажахын ургамалнуудые районуудта тааруулан хубаарилха, газар таряалангай ургасые дээшэлүүлхэ талаар ажаллаха байна.

Түүхэ, этнографиин таһаг Бурядай АССР-эй түүхые, мүн тэрэшэлэн Бурядтай хүршэ һуудаг арад зоной, оронуудай түүхые научна ёһоор шэнжэлхэ зорилго урдаа табинхай. Иимэ зорилготойгоор тус сектор түүхэ шэнжэлжэ, газар малталгын ба антропологическа хүдэлмэри хэжэ, материальна болон духовно урданай культурын үлэгдэлнүүдые шэнжэлэн үзэхэ уялгатай.

Хэлэ бэшэгэй таһаг бурят хэлэ бэшэгые научна ёһоор шэнжэлгэеэ үргэлжэлүүлхэ юм. Энэ таһаг хадаа бурят хэлэ бэшэгэй фонетикэ, морфологи, синтаксис, лексикэ болон семасиологиин асуудалнуудые монгол хэлэтэнэй хэлэ бэшэгтэй зэргэсүүлэн шэнжэлхэ байна, мүн хэдэн олон томо бэшэгүүдые зохёохо, лингвистическэ экспедици гэхэ мэтын олон асуудалнуудые шиидхэхэ үүргэтэй. Мүн тэрэшэлэн институдай литература ба аман зохёолой, искусствын таһагууд, эвенкын, монголой, түбэдэй хэлэ бэшэгүүдэй секторнүүд өөһэдынгөө урда табигдаһан шухалын шухала зорилгонуудые шиидхэхэ үүргэтэй.

* *

Бурядай научно-шэнжэлэлгын комплексно институт мүнөө эгээн харюусалгатай үедөө ороод байна. Тус институдые научна хүдэлмэрилэгшэдөөр хангаха, элдэб олон экспериментально-туршалгын, научна бусад хүдэлмэрие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, научно-техническэ база байгуулха, үйлэдбэриин, научна хүдэлмэрилэгшэдэй байха гэр байрануудые бариха гэхэ мэтын олон тооной эмхидхэлэй асуудалнуудые ойрын сагта ... байнабди.

ССР Союзай Наукануудай Ака[демиин] тэрэнэй Сибириин отделениин зүгһ... һэн даалгабариин үндэһөөр, науч[но-шэн]жэлэлгын хүдэлмэри хэхэ жэлэй ба... хараанай түсэбүүдые зохёолгодо ... харалтайгаар, харюусалгатайгаар ... гээшэ бидэнэй түрүүшын нангин ... болоно. Энэ хэрэгтэмнай республи[кын на]учна хүдэлмэрилэгшэд, олониита... тэйгээр туһалха бээз гэжэ найдагд[аба].

Һаяхан КПСС-эй обком, Бурядай ... эй Министрнүүдэй Совет Бурядай ... шэнжэлэлгын комплексно институ[тда ту]һаламжа үзүүлхэ хэмжээнүүд ту[хай тог]тоол баталаа. Энэнь бидэнэй научн[а хүдэл]мэреэ һаадгүйгөөр хэхэдэ ехэхэн ... жа, түлхисэ боложо үгэбэ.

Партиин областной комитедэй, ... ликын Министрнүүдэй Соведэй ... тоол соо научна хүдэлмэрилэгшэдые ... бэлэдхэлгэдэ, мүн тэрэшэлэн ... материально-техническэ база бай[гуулха], үйлэдбэриин, ажаһуудалай гэр ... дые барилгада, шэнжэлэгдэһэн ма[териал]нуудые хэблэн гаргалга гэхэ мэты[н] олон асуудалнуудта бодото ту[һаламжа] үзүүлхэ хэмжээ-ябуулганууд хараа[гдаа].

СССР-эй Наукануудай Академиин ... дай научно-шэнжэлэлгын институ[тын эр]дэмтэд, бүхы хүдэлмэрилэгшэд ... наукын, мүн республикын ажалша[д] ... да табигдаһан зорилгые һайнаар ... Тиигээд республикын партийна, со[ветскэ], профсоюзна, научна эмхи зургаа[нууд], һуралсалай газарнуудай дэмжэлгэ, ... ламжатайгаар урдаа табиһан асари ... зорилгонуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр ... хэ байһандань ямаршье һэжэг бай...

Д. ЛУБСАНОВ, Бурядай н[аучно]-шэнжэлэлгын комплексно институ[тын] дирек[тор].

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

hү hаалга дээшэлүүлхэ талаар дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй 1958 оной июль hарын дүнгөөр Министрнүүдэй Советэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг барюулха тухай

hү hаалга дээшэлүүлхын түлөө республикын аймагуудай, колхоз, совхозуудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй 1958 оной июль hарын дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо: hү ехээр hаахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ энэ оной июльдэ эрхим дүн туйлаһанай түлөө Министрнүүдэй Совет, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг олгохо гэбэл:

КАБАНСКЫН АЙМАГТА (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Мирошниченко, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Антоненко) дамжуулгын Улаан тугые үлөөхэ. Энэ аймаг мүнөө жэлэй 7 hарын турша соо hү hаалгые нёдондоной тус үеынхидэ орходоо 16,2 процентээр нэмээгээ, июль hарада үнеэн бүриһөө 240 килограмм hү hаагаа. Тиигэжэ аймаг hү тушааха жэлэйнгээ түсэбые 118,1 процент дүүргээ, үнеэдэйнгээ тоое 8,3 процентээр олон болгоо.

Кударын аймагай ЛЕНИНЭЙ нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэ нүхэр Иванов, парторганизациин секретарь нүхэр Одоев, зоотехник нүхэр Малыров) дамжуулгын Улаан тугые үлөөхэ. Энэ артель мүнөө жэлэй 7 hарын турша соо hү hаалгые нёдондоной тус үеынхидэ орходоо 16,3 процентээр дээшэлүүлээ, 1958 оной июльдэ үнеэн бүриһөө 246 килограмм hү hаагаа. Колхоз hү тушааха жэлэйнгээ түсэбые 88 процент дүүргээ, үнеэдэй тоо 17,7 процентээр олон болгобо.

Кабанскын аймагай «ВОСХОД» колхоздо (түрүүлэгшэ нүхэр Кожемякин, парторганизациин секретарь нүхэр Попов, зоотехник нүхэр Мороев) дамжуулгын Улаан туг үлөөхэ. Тус колхоз мүнөө жэлэй 7 hарын турша соо hү hаалгые нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 29,9 процентээр дээшэлүүлээ, июль hарада үнеэн бүриһөө 250 килограмм hү hаагаа. Энэ артель hү тушааха жэлэйнгээ түсэбые 238 процент дүүргэһэн, үнеэдэй тоое 7,2 процентээр олон болгоо.

Иволгын аймагай «УЛААН ОРОНГО» колхоз (түрүүлэгшэ нүхэр Тармаев, парторганизациин секретарь нүхэр Цымбаев) мүнөө жэлэй 7 hара соо нёдондоной тус үеынхидэ орходоо hү hаалгые 33,5 процентээр дээшэлүүлһэн, июль hара соо үнеэн бүриһөө 175 килограмм hү hааһан байна. Тиихэдэ hү тушааха жэлэй түсэбые 103,6 процент дүүргээ. Июль hарада hү hаалгые биратайгаар дээшэлүүлжэ шадаагүй Иволгын аймагай «3-я пятилетка» колхозһоо дамжуулгын Улаан тугынь бусаажа абаад, «Улаан Оронго» барюулха.

Кабанскын аймагай «Забайкалец», Ленинэй, Кировэй нэрэмжэтэ, Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд hү hаалга дээшэлүүлхэ талаар hайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэхэ.

ВИЧУРЫН СОВХОЗДО (директор нүхэр Юмсунов, главна зоотехник нүхэр Захарова) дамжуулгын Улаан туг үлөөхэ. Энэ совхоз мүнөө жэлэй 7 hарын турша соо hү hаалгые нёдондоной тус үеынхидэ орходоо 37,3 процентээр дээшэлүүлһэн, 1958 оной июльдэ үнеэн бүриһөө 304 килограмм hү hааһан байха юм. Совхоз hү тушааха жэлэйнгээ түсэбые 69,4 процент дүүргээ, үнеэдэй тоо 1,3 процентээр олон болгоо.

Кяхтын совхоз hү hаалгаар hайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэхэ.

Үнеэдээ hайнаар адуулна, эдеэлүүлнэ

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй түүхэтэ тогтоолые халуунаар hайшаан дэмжэһэн Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ артелиин гэшүүд мал ажалайнгаа ашаг шэмые энэ үедэ эрид дээшэлүүлжэ байна.

Доторойнгоо арга боломжонуудые хараадуулан, зунай hараудта үнеэн бүриһөө 700—800 литрһээ доошо бэшэ hү hааха уялга абаһан юм. Энэ уялгаяа бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ, тус колхозойхид июль hарын дүнгөөр аймаг соогоо түрүү hуури эзэлбэ. Тэдэнэртэ дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

Энэ колхозой эрхим hаалишан Санжи Гальчиевна Гармаева байгша оной долоон hарада үнеэн бүриһөө 1446 литр hү hаагаа, тэрэ тоодо июль hарада 367 литр hү абаа. hаалишад Е. Б. Нинтоева, С. М. Мормоева, Е. А. Хандуева болон бусад баhал нилээд амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байнхай.

Эдэнэр hү яагаад ехээр hаанаб гэхэдэ, эндэ үнеэдынь үдэр hүнигүй адуулагдана, hайнаар харууhалагдана. Үнеэдтэ нэмэлтэ ногоон тэжээл үгтэнэ. hаалишад үнеэдээ тон оролдосотойгоор, шабхаруушье hү үлөөнгүйгөөр, зоотехническэ гурим баримталжа hаадаг заншалтай. Үнеэдээ hаахадаа тэдэнэр ариг сэбэрые наринаар сахидаг. Табан хоног бүхэндэ фермын тоо бүридхэгшэд hү hаалгын дүн гаргажа байдаг. hарын дүүрэхэлээр hаалишадай, мал адуулагшадай суглаан болодог. Эндэ hаалишан, адуулагшан бүхэн hанамжануудаа хэлэдэг. Дүршэлөө андалдадаг, дутуунуудаа яажа усадхахаб гэхэ мэтэ шухала асуудалнуудые шиидхэдэг юм.

Иигэжэ Баянголой hаалишад, мал адуулагшад хүхэ ногоон дээрэ hү hаалгаяа бүри ехээр дээшэлүүлнэ, оролдосотойгоор ажалланад. Тэрэнэйнгээ хажуугаар ерэхэ үбэлжэлгэдэ элэбхитэйгээр бэлдэлсэнэ, үдэрынь тэжээл бэлэдхэлгэдэ ябалсана.

Д. Санданов.

Үбһэ, силос бэлэдхэхэ түсэбөө дары дүүргэхын түлөө оролдоое!

Нугын сабшалан дээрэ

Зунай hүүл hарын тэн дүтэлжэ, хүдөө тала дайдын ургамал ногоон үнгэеэ бууража, тэнгэриин хаяагаар барагар хара үүлэнүүд сугларжа, сагай байдал намар тээшээ болонхой. Үргэн ехэ сабшалан дээгүүр үбһэ хуряажа, соможо байгшад улам эршэмтэй шангаар ажаллана хэбэртэй. Эндэ хоёрдохи hүриеэ нюруулжа байhан үбһэшэдтэ дүтэлэн ошоходомнай, Мухаршэбэрэй «Үнэн» колхозой 1-дэхи комплексно бригадын хонишон Цыбиктор Цыренов гэгшын даадаг звеногойхид ажаллажа байба.

— Энэ жэлдэ үбһэндэ ороhонhоо хойшо манай звеногойхид хамта 350 центнер үбһэ хуряажа абаа. Августын тэн болотор үшөө 200-гаад центнер үбһэ хуряажа сомохо зорилготойбди,—гэжэ нүхэр Цыренов хөөрэнэ.

Колхозой 2-дохи бригадынхид үбһэ хуряалгынгаа хүдэлмэри эмхитэй hайнаар ябуулжа, хамта 500 гаран гектар сабшажа, 2 мянгаад центнер үбһэ хуряагаад, бригадануудайнгаа дунда түрүү hуури эзэлэнхэй. Энэ бригадын нүхэр Бальжинима Гомбоевой хүтэлбэрилдэг звеногойхид илангаяа hайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана, бригадынгаа дамжуулгын Улаан тугханиие, 100 түхэриг мүнгэн шантайгаар абаа. Звеногой үндэр наhатан Соли Цыремпилов, Галсан Очиров гэгшэд олондо жэшээ харуулан, үдэрынь сабшалсажа, хуряалсажа, үдэшэниинь шаргын 20 үргэ матаад байна.

Мүн 3-дахи бригадын Самбу Жамьяновай хүтэлбэрилдэг малшадhаа бүридэhэн звеногойхид 460 центнер үбһэ өөhэдөө сабшажа хуряагаа. Артелиинхид бүхыдөө 1500-гаад гектар сабшажа, 5 мянга гаран центнер үбһэ хуряагаа.

Зураг дээрэ: 3-дахи бригадынхид үбһээ хуряажа ябана.

Л. Хайдуров.

Хэзээ сабшагдаха үбһэн бэ?

Закаменай аймагай арбан колхозой ниитынгээ адуу малда үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ эхилһээрнь хахад hараhаа үнгэржэ байна. Энэ үе соо оройдоо 17 мянган гектар сабшагдажа, түсэбөөр хараалагдаhан бүхы талмайн 74 процентнь сабшагдаа. Илангаяа үбһэ hүрилэлгэ муугаар ябуулагдана.

Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, мүнөө бүхыдөө аймаг дотор 200 гектар гэхэ гү, али 600 центнер үбһэн багаар абтаа. Тиихэдэ хээрын үбһэ ногоогоор дараhан силосынь нёдондонойхиhоо 1000 тонноор бага байна. Ленинэй, XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Дружба», «Байкал» колхозуудта нёдондо жэлэйхиһээ нэгэ хахад дахин бага үбһэн абтаа. Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болооб?

Аймагай олонхи колхозууд үбһэ хуряалгынгаа хүдэлмэридэ бүхы ажалшадайнгаа, машина, техникын хүсэ гүйсэд элсүүлжэ, үбһэшэдэйнгөө ажал хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй байшоо.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо тракторна 2 агрегат хүдэлнэ. Тэдэнэр ехэнхи сагаа миин байжа үнгэргэдэг гү, али «Беларусь» тракторaар нэгэ нэгэ косилка шэрэжэ, агрегат бүхэн үдэртэ тус тустаа оройдоо 3—4 гектар сабшана. Механизаторнуудай хэһэн ажалые хэншье шалгана, бүридхэнэгүй. Правлениин зүгһөө табигдаhан тоо бүридхэгшэ Доржо Мулонов сабшагдаhан, тармагдаhан талмайе хэмжэнгүйгөөр багсаагаад лэ табижа, правленидээ мэдээ үгэдэг заншалтай.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Н. Н. Щербаков) бүхыдөө 1750 гектар үбһэ сабшаха түсэбэйнгөө арайхан хахадыень сабшаад байна. Тиихэдэ миил 550 гектарынь хуряагданхай. Хуряагдажа байhан үбһэн ехээр үригдэнэ. Үдэр бүри звено бүхэнһөө 2—3 хүн тэргэтэй морёор Михайловка тосхондо ябадаг. Тэдэнэр ошохо, ерэхэ бүхэндөө колхознигуудай табиhан бүхэли бухалнуудые тэргэдээ тээгээд ябашана.

«Дружба» колхоз 2200 гектар сабшаха түсэбэй орондо 757 гектар сабшажа, 400 гектар дээрэнь тармалга хээ. Өөhэдынгөө урагшагүй, гээгдэнги ябадалые далдалан, колхозой хүтэлбэрилэгшэд «үбһэ ногоон муугаар ургаа» гэжэ шалтадаг.

Мүн XX партсъездын нэрэмжэтэ, «40 лет Октября», «Победа» колхозуудта үбһэ хуряалгын техникэ хэрэглэгдэнгүй хэбтэнэ. Жэшээнь, үбһэ тармаха hайн сагай болоходо XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой зарим звеногой морин тармуурнууд эбдэршэнхэй гү, али огто үгы.

Аймагай, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгэдэхи унжагай эмхигүй ябадалые усадхан, малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын тула бүхы хүсэ шадалаа гаргаха ёhотой.

Ш. Бакшеев.

Ногоониинь хагдаржа, гутажа байна

Манай Ахын аймагта адуу малые үбэл, хабарай сагта үбһэ тэжээлээр дутааха гээшэ юунhээшье доро гэжэ малшад, хонишод бүхэн hайса мэдэдэг болонхой. Үбэлэй хүйтэндэ, хабарай хагсууда адуу мал үбһэ тэжээлээр дутажа, хүшэ шадалаа ехээр гээдэг, ашаг шэмээ татадаг ха юм.

Гэбэшье, колхозуудта үбһэ хуряалгын хүдэлмэри hайнаар үнгэржэ байна гэхын аргагүй. Жэшээ болгон «Улаан Малшан» колхозые абажа үзэе. Тус колхоз Орлик тосхондо дүтэ, тиимэhээ аймцентрын ажалшад колхозойхидто жэлhээ жэлдэ туhалдаг, энэшье жэлдэ яhала туhална гээшэ. Теэд эндэхид иимэ туhаламжада найдаад, ажал хүдэлмэрээ ёhоор эмхидхэнэгүй. Энэ колхозой үбһэшэдэй бригадада (бригадирнь Ж. Мункомов) ажалай эмхидхэл тон hула, сабшалан дээрэ хүнүүд үсөөн хүдэлнэ. Тэдэншье ажалда орой гаража, үдэшэ эртэ ородог байха юм. Арбаад үдэр соо энэ бригадынхид оройдоол 40 бухал үбһэ хуряагаа. Арба гаран га сабшаа. Тиихэдэ бригадынхид 50 га сабшаха, 500 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй байгаа бшуу. Эндэ гар хажуур, аса, тармуур үсөөдэнэ. Морин косилкашад үдэртөө оройдоол 2—3 гектар сабшана, гар хажууршадынь тэгшэ газарта үдэртөө миил 20—25 соотог сабшана ха юм.

Үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээгүй, газетэ, журнал абтанагүй, агитаторшье эндэ ябадаггүй. Хэн хэды шэнээн хүдэлмэри хээб гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд шалгана, бүридхэнэгүй. Колхоздо сабшагдаhан үбһэнэй хура бороондо угаагдажа, гутажа хэбтэхэдэ хэншье hаналаа табинагүй.

Д. Дугаров.

Уhан дээрэ үрмэ хүшөөжэ, аянай хүниие „садхаана"

Хүндэтэ Тархай! Иигэжэ бэшэхэдэмни, уhан дээрэ үрмэ хүшөөхэ гэжэ яадаг юм? hүн дээрэ үрмэ хүшөөдэг бэшэ юм гү гэжэ гайхажа болохот. Тиигэхэтнай тон зүб! Теэд Яруунын аймагай зарим нэгэ ударидагшад уhан дээрэ үрмэ хүшөөжэ, аянай хүниие хооhон үгөөр садхаажархидаг юм байна. Зарим нэгэ ударидагшад гэнхаар, «нюсэгэн нюурта далдагүй» гэдэгтэл, хооhон үгөөр садхаагшадай нэрыень доро дурдажархихам ха. Магад, Та, тэндэ ошоо hаа, тэдэниие таниха болоhон, намдал адли хооhон хубхай үгөөр садхаагдахаа болиhон байха болонот. Яруунын аймагай колхознигуудта бурят хэлэн дээрэ уншаха хоёр лекцитэй, политическэ, научна эрдэм дэлгэрүүлдэг бүлгэмэй отделениин даалгабаритай ошоhон байнаб. Теэд долоон хоногто аймагай ударидагшадта долоо дахин мэхэлүүлээд, хооhоор хоёр гуяа ганзагалаад, городоо бусажа ерээб. Яаhан яндан хүн гээшэбши! Долоон хоногто юушье хэнгүй, гүрэнэй мүнгэ гаргашалаад ерээ ха юмши гэхэ байхат. Тиигэхэтнай тон зүб. Ехэл муухай юумэн болоо.

Ушарынь иимэ байна: Яруунын аймагтахи тус бүлгэмэй отделениин түрүүлэгшын орлогшо Сампил Доржиев «Колхоздо лекци уншажархихадатнай хэрэг лэ бүтэхэ юм ааб даа» гэhэн «туhаламжа» хайрлаба. Теэд колхознигуудта лекци уншаха гээшэмнай бэлэн хэрэг бэшэ байшоо. Колхозой ноёд «үбһэ хуряалгын халуун хаhа байна. Лекцишье даа...» гэлдээд, толгойгоо маажалдаад, урагша абажа үгөөгүй.

Яажашье ядахадаа, ВЛКСМ-эй айкомой 2-дохи секретарь Виктор Хайдаповта тус асуудалаар хандабаб. Тэрэмни «Улаан Туяа» колхоз хонходожо зүбшөөл абаад, «үглөөдэр өөрөө мотоциклаар абаашахаб» гэбэ. Теэд үглөөдэрынь тэрэнэй hүүдэршье харагдаагүй.

Аргаа барагдахадаа, КПСС-эй айкомой хоёрдохи секретарь байhан нүхэр Золтоевто оробоб. Нүхэр Золтоев мүшхэhэн мүрдэhэнэй hүүлээр, «колхоздо, хай, юуншье бүтэхэгүй. Тиимэ дээрэhээ мүнөө үдэшэ аймагай соёлой байшан соо публична лекци уншагты» гэбэ. Билет худалдуулхыень, зондо соносхохыень Виктор Хайдаповта секретарь даалгаба.

Одоошье хэрэг бүтэхэнь бээз гэжэ бүхэли үдэртөө бурят лекциеэ ород болгобоб. Теэд «горхо үзэнгүй гуталаа бү тайла» гэhэнтэй адли, дэмы юумэ хэhэн байшооб. Лекци уншахаа соёлой байшангай зал соо ошоhомни, нэгэшье хүн үгы, харин хооhон стулнууд «дэмы ерээш даа, hөөргөө морилогты» гэhэн шэнги жэрылдэжэ байба.

Нилээд удаан хүлеэhээр байтарни 2—3 хүн ерээд, «Пэй, энэмнай иихэдээ, лекци боложо байна гээшэ гү?» гэжэ гайхалдаhаар ябашоо. Үдэшын 9 часай үедэ Виктор Хайдапов зэмэтэй шарай харуулhаар ерээд, «хүлисыт даа, иимэ муухай юумэ болобо гүб даа»—гэжэ хүнэй нюур хаража ядан байгаа бэлэй...

Иигэжэ лекци уншангүй ерэhэн байнаб. Хүндэтэ Тархай, Яруунын аймагай дээрэ дурсагдаhан ударидагшадта уhан дээрэ үрмэ хүшөөжэ, хооhон хубхай үгөөр аянай хүниие «садхаахаа» болёо hаатнай дээрэ ха гэжэ хэлэжэ үгэхыетнай гуйнаб.

Ц. Дондокова.

Архи арбан гурбан жолоотой

Хахадай халуунда
толгойгоо эрьешоод,
Харгыда мордобо ха
энээхэн хүйхэр:
Харин, уданшьегүй
машинатаяа урбалдашоод,
Хоёр таягтай бусаба
үхөөгүйхэн.

А. Бадаевай шулэг.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Ажалай эмхидхэлэй hула дээрэhээ"

Дээрэ дурсагдаhан гаршагтай статья дотор иигэжэ хэлэгдээ hэн:

«Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо үбһэ хуряалгын хүдэлмэри муугаар ябуулагдажа байна. Хуряалгада машина, техникэ хүсэд табигдаагүй. 1-дэхи комплексно бригадада ажалай журам hула. Тиимэhээ үбһэшэд үдэрэйнгөө нормые дүүргэнэгүй. Ажалай дүн харуулагданагүй. Мүн хоёрдохи комплексно бригада иимэрхүү байдалтай».

Статья соо заагдаhан дутагдалнууд булта зүб гэжэ Иволгын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Врублевская манай редакцида мэдээсэбэ.

«Үбһэ хуряалгын үедэ ажалай эмхидхэлые hайжаруулха тухай» асуудал колхозой партийна организациин суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, статья соо заагдаhан дутагдалнуудые усадхаха талаар зохихо хэмжээн абтаа.

асуудал зүбшэн хэлсэлтээр хизаарлаха гэhэн hэдэлгэ болоно гээшэ. ...ориин аймагай партийна организацинуудта политhургуулинууд эмхидхэгдэхээр хараалагданхай. Теэд ...лонхи коммунистнуудынь политическэ эрдэм мэдэсэ багатай байха юм. Тиихэтэй хамта мүнөө ябуулагдажа байгаа политикын асуудалнуудые шудалха кружогууд ямаршье үндэhэ баримтагүйгөөр байгуулагдадаг ушар бии. Иимэ дутуунууд Закаменай, Прибайкальска олон бусад зарим аймагуудта үзэгдэhэн байна. Зарим партийна организацинууд кружогуудые бүридүүлэдэнь комсомолой организацинуудта зохихо туhаламжа үзүүлнэгүй. Эдэ дутуунууд hуралсалай жэлэй эхилтэр зайсуулагдаха зэргэтэй.

Марксизм-ленинизмын бүгэдые ...лагша үзэл сурталые үргэнөөр ...айлбарилан ойлгуулха гээшэ манай республикын үмэнэ партиин Центральна Комитедэй, Советскэ Правительствын табиhан ехэ зорилгонуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ажалшадай политическэ, ажалай дэбжэлтэ саашань дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь областной партийна организацида туhалха байhаниинь лабтай.

...икска ССР, Владимирска ...нь урид дүүргэв

...эбэ. Республикын колхоз, совхозууд өөhэдтөө хүсэд хүрэхэ намарай, хабарай тариянай үрэhэ хааад, колхознигуудайнгаа ажалта дэртэ тарья хубаана, мал ажалаа үбһэ тэжээл бэлэдхэнэ.

...вгустын 17-до 101,6 процент дүүргээ. Гүрэндэ тарья тушаалга, худалдалга үргэлжэлhөөр.

...дан дунда ажал хэжэ ... ерэhэн хүнүүд олон.

(ТАСС).

Волжско гидроэлектростанциин барилгашадай митинг дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэ ном боложо гараба

Владимир Ильич Ленинэй нэрэмжэтэ Волжско гидроэлектростанциин барилгашадай митинг дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгые политическэ литературын гүрэнэй хэблэл ном болгожо гаргаа.

Энэ ном олоор хэблэгдээ.

(ТАСС).

Олон үхибүү түрэhэн эхэнэрнүүдтэ „Эхэ-Герой" гэhэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдобо

1958 оной августын 14-дэ абтаhан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай ёhоор, Бурядай АССР-эй арба, арбаhаа дээшэ үхибүү түрэжэ хүмүүжүүлhэн иимэ эхэнэрнүүдтэ «Эхэ-Герой» гэhэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгоод, «Эхэ-Герой» гэhэн орденуудые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотануудые барюулха гэжэ тогтоогдоо:

1. **Жарникова** Акулина Андреевна—гэрэй эзэн эхэнэр, Кударын аймагай Кудара-Сомон тосхон.
2. **Пьянникова** Анастасия Ивановна—гэрэй эзэн эхэнэр, Заиграйн аймагай Илька тосхон.
3. **Рыморева** Афимья Куприяновна—Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.
4. **Трифанова** Елена Яковлевна—Тарбагатайн аймагай «Советская Россия» колхозой гэшүүн.

хадажа, хүдэлмэриин 9 үдэрэй туршада 370 гектар хадаа. Мүн Иннокентий Жарниковай агрегат 320 гектар хаданхай. Энэ колхозойхид тарьянайнгаа мүн лэ 95 процентые амяарлан хуряаха юм.

Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим механизатор Доржо Улахановай агрегат 250 гектар, Санжа Цыреновэй 230 гектар хадаад байна.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ Афанасий Андреев, Илья Степанов гэгшэдэй агрегадууд долоон үдэр соо тус тустаа 200 гаран гектар хадаа. Энэ колхозой гурбадахи бригадада лафетнэ жаткын

механизаторнууд... 25—30 процент бага түлөөhэн тогтоогдонхой.

Эдэ бүгэдэhөө гадна, партиин райком болон аймгүйсэдком колхозуудта техническэ туhаламжа хүргэхэ талаар бии байгаа дутагдалнуудаа усадхахыень Ехэ Кударын болон Хамнигадайн РТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табиhан байна. Тэрэнэй ашаар эдэ РТС-үүд хуряалгын үедэ колхозуудта техническэ туhаламжа хараа байса hайжаруулаа. Мүн аймагай худалдаа наймаанай болон культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд тарья хуряалгада ябагшадай эрилтые хангаха талаар нилээд оролдолго гаргажа байна.

С. Таханов.

хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулна. Энэ бригадын поли дээрэ нэгэ самоходно, гурбан «Сталинец-6» гэжэ маркын комбайн, мүн лафетнэ хоёр жатка ажаллажа байна.

Комбайнуудые нэгэшье час hаатуулангүй хүдэлмэрилүүлхын тулада поли дээрэhээ тарья зөөлгэдэ унаа морин олоор табигданхай. Тэдэнь комбайнhаа гараhан тарья таhалгаряагүй зөөжэ үрдинэ.

Комбайнернууд Жамса Аршанов, Александр Сафонов гэгшэд үдэр соо 10 гектар талмайн тарья хуряаха нормотой байhан аад, 12—20 гектар хүргэнэ.

Г-Ц. Доржиев.

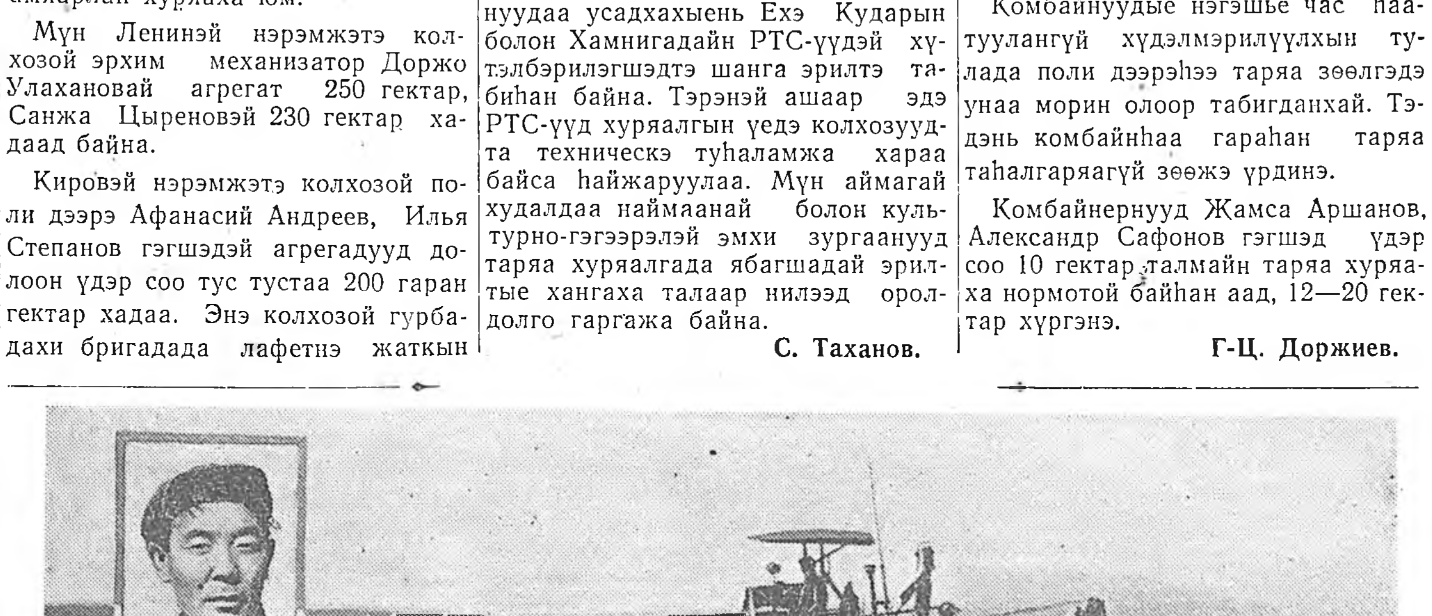

Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхозой комбайнернууд тарья хуряалгын эхилhэнhээ хойшо бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Комбайнер Иши Балдамаксаров, Даши Цыбденов эдэ үдэрнүүдтэ үдэр бүриингөө даалгабаринe 200 процент дүүргэнэ. Эдэнэр 4. 5 үдэрэй турша соо 77 га тарья хуряагаа. **Зураг дээрэ:** комбайнер Иши Балдамаксаров тарья хуряажа ябана.

Л. Хайдуровай фото.

ХИЛЫН САДАНАҺАА

ООН-эй Генеральна Ассамблейн онсо тусхай сесси

Августын 18-най үдэрэй заседани

НЬЮ-ЙОРК, августын 19. (ТАСС). Августын 18-най үдэрэй заседани дээрэ Ирагай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр Абдель Джаббар Джамард гэгшэ үгэ хэлэжэ, тэрэнииень делегадууд айхабтар анхаралтайгаар шагнаба.

Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоод, дэлхэйн энхэ тайбанда аюул ушаруулжа байһан байдалые Генеральна Ассамблей зүбшэн хэлсэжэ байна. Англи, Америкын сэрэгэй Иордани Ливан хоёрһоо гаргагдабал, дэлхэйн дайнай үүдэхэ аюул бага болохо гэжэ Ирагай түлөөлэгшэ хэлээ.

Америка Англи хоёр Ливан, Иорданиин газарта сэрэгээ оруулжа, дэлхэйн гурбадахи дайнай аюулда хүргэһэнһөөнь хойшо һараһаа үлүү саг үнгэрбэ. Тиигэбэшье энэ аюулта байдалые усадхахын тулада ООН мүнөө хүрэтэр ямаршье хэмжээ абаадүй байна гэжэ Албаниин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Бехар Штюла хэлээ.

Ливан Иордани хоёрто сэрэгээр ороһон империалистнууд Дүтын, Дунда Зүүн зүгэй бусад оронуудые һүрдүүлэн айлгажа, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе саашань дэлгэрүүлхэгүй, эндэхи оронуудай арадуудай туйлалтануудые үгы хэхэ хүсэлэнтэй гэжэ Штюла онсолон тэмдэглэбэ. Канада, Норвеги болон табан бусад делегациин мэнэ һаяхан оруулһан резолюциин проект тушаа хэлэхэдээ, энэ проект зохёогшод США-һаа политическэ, экономическа талаараа ехэ дулдыданги оронууд гэжэ Штюла тэмдэглэбэ. Энэ проект соо булимтарагшадай сэрэгые гаргаха тухай юуншье хэлэгдээгүй. Тиимэһээ зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа асуудалые шиидхэлгэдэ тус проект туһа болохогүй. Албаниин делегат энэ проектые бэшэ, харин резолюциин советскэ проектые дэмжээ.

Ливан Иордани хоёрһоо Америка, Англиин сэрэгые дары сагтаа гаргаха гэһэн эрилтэ Индонези, Афганистанай делегадууд дэмжэбэ. Араб Зүүн зүгэй арадууд урдаа ушарһан бэрхэшээлнүүдээ өөһэдөө дабажа гараха шадалтай гэжэ Индонезиин түлөөлэгшэ Састроамиджойо хэлээ.

Мүн үдэрэй заседани дээрэ Испани, Италиин делегадууд үгэ хэлэжэ, США Англи хоёрой Ливан, Иорданида хэжэ байгаа ээрхэг түримхэй ябуулгые сагааруулха гэжэ оролдобо. Энэншье гайхалгүй. Юундэб гэхэдэ, Италиин правительство Ливан руу Америкын сэрэгээ абаашахадань, тэрэниие өөрынгөө газар дээгүүр гаргуулһан байна бшуу. Тиигэжэ ээрхэг түримхэй ябуулга хэгшэдтэ сэхэ туһалһан байна гээшэ.

Саашадаа ООН-эй «саг үргэлжын сэрэг» байгуулагдаха ёһотой. Тиигээд «ямар нэгэн ганса гүрэнэй» сэрэг бэшэ, харин ООН-эй энэ саг үргэлжын сэрэг «ямаршье ороной хуулита правительствын гуйгаа һаань», тиишэ эльгээгдэдэг байха ёһотой гэжэ Италиин делегат хэлээ.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн онсо тусхай сессидэ баруун гүрэнүүдэй дурадхаһан резолюциин шэнэ проект

НЬЮ-ЙОРК, августын 19. (ТАСС). Канада, Колумби, Дани, Либери, Норвеги, Панама болон Парагвайн делегацинууд резолюциин шэнэ проект дурадхаа. Энээниие бодото дээрээ США Англи хоёрой делегаци Норвегиин делегацитай хамта зохёогоо юм. Гэбэшье США, Англиин делегацинууд энэ проект зохёоһон тухайгаа хуулита ёһоор соносхобогүй.

Англи, Америкын сэрэгые Иордани Ливан хоёрһоо гаргаха тухай эрилтэ тус проект соо табигдаагүй байхаһаа гадна, эдэ сэрэгүүд тухай оройдоо юушье хэлэгдэнэгүй. Тус проекттэй хамта США Англи хоёрой хэһэн деклараци делегадуудта тараагдаһан байгаа. «Хэрбээ Ливан Иордани хоёрой хуулита ёһоор байгуулагдаһан правительствонуудай гуйгаал һаань гү, али тэндэхи байдалай гуримшуулагдаа һаань», США Англи хоёр тэндэһээ сэрэгээ гаргаха юм гэжэ энэ деклараци соонь хэлэгдэнхэй.

ООН-эй полицейскэ хүсэ байгуулха талаар шухала хэмжээн абтаха ёһотой гэжэ баруун гүрэнүүдэй оруулһан резолюциин проект соо хэлэгдэнэ. Мүн араб оронуудай экономическа хүгжэлтын асуудалнуудые саашадаа шэнжэлхыень ООН-эй генеральна секретарьта дурадхагдана.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Америкын делегаци резолюциин энэ проектые олон гүрэнүүдээр дэмжүүлхэ гэжэ бүхы шадалаараа оролдоо. Хэтэрхэдээ тэдэнэр энэ проектые Инди дэмжэнэ, мүн ОАР-шье дэмжэхээр байна гэжэ худалаар үгэ тарааһан байгаа. Гэбэшье Инди болон Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын түлөөлэгшэд энэ зар тунхагай худал хуурмаг байһан тухайда мэдүүлээ.

Америкын булимтарагшад Ливанда байдаг сэрэгээ орон дотороо һаяар гаргуулхагүй гэжэ али болохоор оролдоно

НЬЮ-ЙОРК, августын 19. (ТАСС). Президентын тушаалда миниИ байха болзор сентябриин 23-да дүүрэхэ юм. Тэрээнһээ нааша Америкын сэрэг гаргагдахагүй бэзэ гэжэ Ливанай президент Камиль Шамун августын 18-да пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

БЕЙРУТ, августын 19. (ТАСС). Арабуудай Нэгэдэмэл Республика Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ оролсоно, мүнөөшье «оролсоһоор» гэжэ Камиль Шамун пресс-конференци дээрэ худалаар хэлэбэ. ОАР Ливанай хэрэгүүдтэ оройдоо оролсоогүй гэжэ ООН-эйшье ажаглагшад тодоруулһан байна бшуу. Шамун болон США-гэй бусад хүлһэншэд ОАР-ые ямар зорилгоор иигэжэ харданаб гэхэдэ, тэдэнэр Америкын сэрэгые Ливанда шадаал һаа удаан байлгаха шалтаг олохые оролдоно.

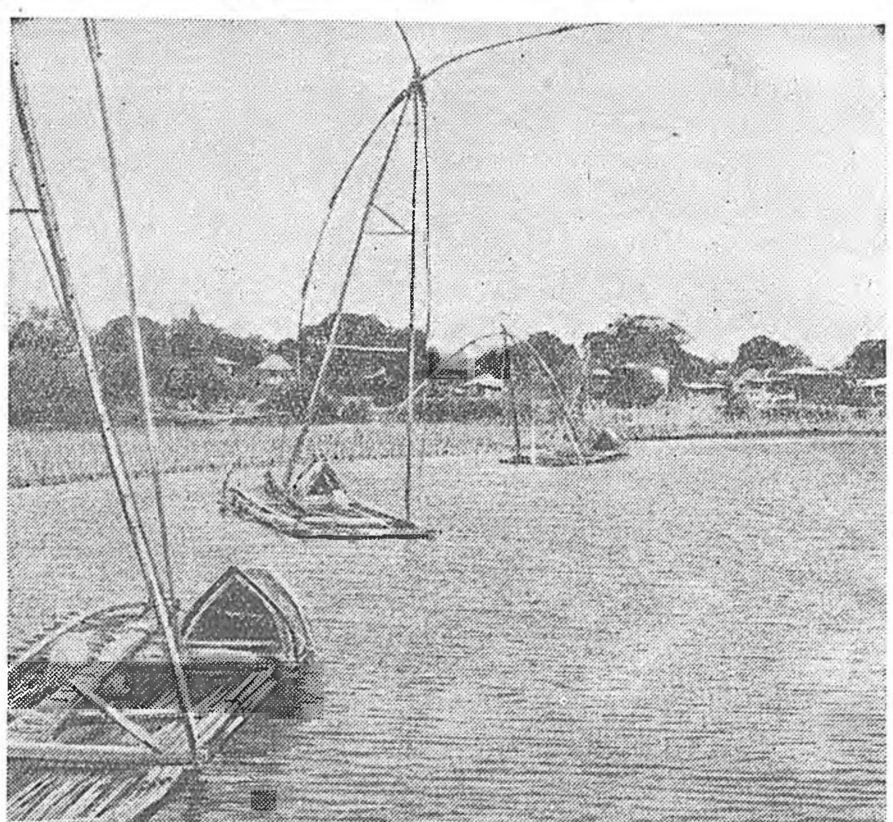

Филиппин. Пасиг мүрэнэй хоёр эрье зубшан ажаһуудаг зоной олонхинь загаһа барижа хоолойгоо тэжээдэг юм. Тэдэнэр тон бааза бүдүүлиг аргаар загаһаяа барина. **Зураг дээрэ:** загаһашадай һаланууд Пасиг мүрэн дээрэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Фредерик Жолио-Кюри хүдөөлүүлэгдэбэ

ПАРИЖ, августын 19. (ТАСС). Франциин элитэ ехэ эрдэмтэ, олониитын ажал-ябуулагша, «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Түрүүлэгшэ, Франциин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй гэшүүн, «Франци—СССР» гэһэн бүлгэмэй хүндэтэ түрүүлэгшэ Фредерик Жолио-Кюриие Франциин арад августын 19-дэ һүүлшынь замда мордохуулаа.

Августын 19-нэй үдын урда тээ Парижай университедэй хашаа соо Фредерик Жолио-Кюриин дурасхаалда ёһололго болобо.

Виктор Гюго Пастер хоёрой памятнигуудай хоорондохи добо дээрэ хүдөөлүүлгын тэргэ табигдажа, Франциин национальна тугаар бүрхөөгдэбэ. Тэргын хажууда элдэб үнгын сэсэгүүд табигданхай. Тэргын баруугаар республиканска гвардиин сэрэгшэд һайндэрэйнгээ хубсаһа үмдэнхэй, жэрын зогсонод.

Франциин Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Ле Трокер, правительствын гэшүүд, наһа барагшын түрэлхид, гадаадын олон түлөөлэгшэд, парламентын депутадууд, дипломатическа корпусой гэшүүд, журналистнууд ёһололой болохын урда тээ ерэжэ, хара бүдөөр буригдэһэн һандалинууд дээрэ һууба. Мүн Жолио-Кюриин хүүгэд Элен Ланжевен, Пьер Жолио-Кюри гэгшэд, Франциин компартиин ЦК-гэй делегаци, Ажалай бүгэдэниитын конфедерациин хүтэлбэрилэгшэд эндэ байна.

Нютагай сагаар 11 час 30 минутада уйдхарта хүгжэм дуулдажа, Фредерик Жолио-Кюриин бэетэй хуурсаг университедһээ гаргагдажа, хүдөөлүүлгын тэргэ дээрэ табигдаба.

Атомна энерги тушаа асуудал эрхилдэг Франциин Верховно комиссар Перрэн, Гэгээрэлэй министр Бертуэн гэгшэд эндэ үгэ хэлээ. Ёһололгын дүүрэһэнэй һүүлээр хүдөөлэгшэд Парижай захын Со гэжэ газар тээшэ, городой кладбище руу ошобо. Тэндэнь митинг болоо.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюрогой вице-түрүүлэгшэ профессор Бернал, Франциин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй гэшүүн болон Франциин Национальна суглаанай вице-түрүүлэгшэ Роже Гароди, мүн Научна хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэдэлхэйн федерациин секретарь профессор Пьер Бикар гэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь митиигдэ хабаадагшад Фредерик Жолио-Кюриин хуурсагай хажуугаар абяагүй ябан гаража, бүхы дэлхэй дээрэ энхэ амгалан байдал тогтоохын түлөө шэн габьяата тэмсэлшэтэй хахасаба.

Тиигээд Жолио-Кюри тэрэнэй һамган Ирэн Жолио-Кюриин хүүрэй хажууда хүдөөлүүлэгдэбэ.

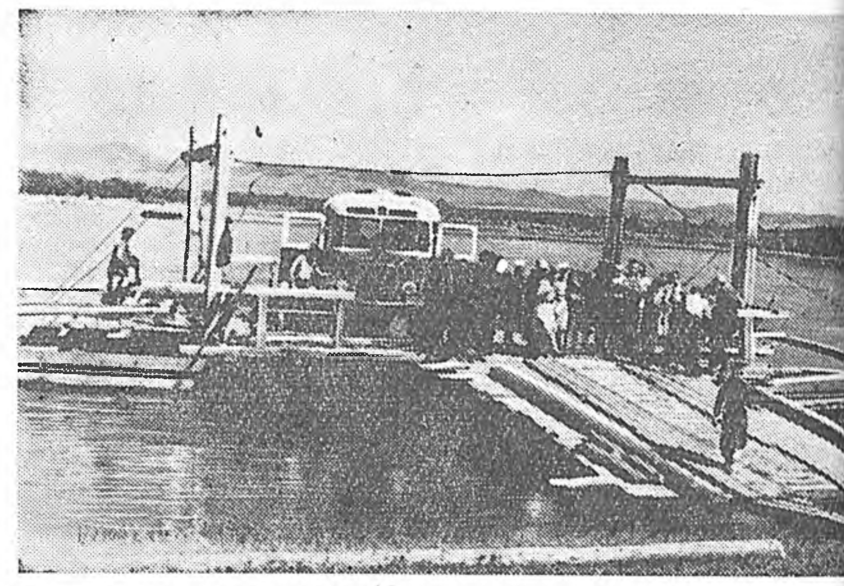

СҮХЭ МҮРЭНИИЕ ГАТАЛАЛГА. А. Бадаевай фотоэт

Түрүү һууриин түлөө

Улан-Удын «Победа» артелиин 9-дэхи цехтэ ороходо, столойнь саада тээхи буланда улаан хилэн туг харагдана. Тэрээн дээрэнь «Түрүү цехтэ» гэжэ бэшээтэй...

—Цехымнай оёдолшод эрхим ажалаараа абаһан Улаан тугаа алдахагүйн тулада үдэр, халаан бүриингөө даалгабари үлүүлэн дүүргэхын түлөө оролдоно,—гэжэ Улан-Удын «Победа» артелиин 9-дэхи цехые даагша Зинаида Яковлевна Баудер омогтойгоор хөөрэнэ.

Нээрээшье энэ цехын коллектив һараһаа һарада хараалһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, правлени, партийна организациингаа дамжуулгын Улаан туг наймадахи һараяа барижа ябана. Энэ цехын уран гартанай оёһон хубсаһан магтаалда хүртэдэг байна. Илангаяа оёдолшод Прокопьева, Шадрина, Банеева, Пешкова, Михайлова болон бусад удэр бүриингөө нормо үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, шанар һайнтайгаар хубсаһа оёно.

—Агуухэ Октябриин 41 ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн сөөндэ цех бүхэн хабаадуул хай. Тэрээндэ нүхэр Рябовал хүтэлбэрилдэг 3-дахи цехын шод һайнаар ажаллажа яба гэжэ артелиин партийна орга циин секретарь нүхэр Меран ва хөөрэнэ. Энэ цех хоёрдохи талай дүнгөөр артель соогоо һэн мүрысөөндэ хоёрдохи эзэлээ. Мүнөө тус цехын оёд гурбадахи кварталда илахын тэмсэжэ байнхай.

Тэрэшэлэн артелиин түрүү шод Мария Хромых, Зинаида жинина гэгшэд ажалдаа һа жалта туйлаһанайнгаа түлөө дохи кварталай дүнгөөр) КП Советскэ райкомой Хүндэлэлэ барта бэшэгдэнхэй.

Артелиин коллектив жэл түсэбые болзорһоонь урид— риин 5-да дүүргэжэ, түсэбһ дуур 200 мянган түхэригэй х оёжо гарахын түлөө тэмсэнэ.

Т. Бадм

Шухала хэмжээ-ябуулга

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай Онохой тосхондохи хүдөө ажахын участогта шубуу үсхэбэрилхэ фабрика-комбинат баригдахаар хараалагдаба.

Богонихон сагай хугасаа соо тэндэ шубуунай хоёр типовой байра, электростанци, холодильник, моридой байра баригдаа. Мүнөө тэндэ һургуули, магазин, байрын гэрнүүд баригдажа байна. Инкубаторна станци һаяар баригдажа дү дээд, жэлэй эсэс болотор тахяагай, 10080 индюгэй, 115 гаһанай дальбарaануудые юм.

Онохой тосхон шадар нуур магай элбэг байһан тула тэнд түлэб уһанай шубууд—пек үүлтэрэй нугаһад үсхэбэрил юм.

Н. Святог

Шубуу үсхэбэрилхэ отделени

Кяхтын совхоз энэ жэлдэ уһанай шубуудые үсхэхын тула Байгал далайһаа холо бэшэ—«Жилищинское» гэжэ нуурай эрье шадар шубуунай байра түхеэрбэ. Тэндэ 8 мянган шубуу зунай үедэ бариха лагерь бэлэн болгогдоо. Совхозой үсхэбэрилдэг участогта үсхэ байгаа шубууд сооһоо «пеки үүлтэрэй нугаһад түргэн том лодог юм.

М. Никол

Футболоор томскынхид харюугаа абаба

Футболоор Советскэ Союзай түрүү һуури эзэлхын түлөө «Б» класста наадаһан командануудай мүрысөөн Сибирь болон Дальна Востогой зонодо үргэлжэлһөөр.

Томск городто ээлжээтэ уулзалга һаяхан боложо, тэндэ «Томич» гэдэг тэрэ городой команда Улан-Удын «Локомотив» бүлгэмэй командатай наадаһан байна.

Нааданай түрүүшын эр улан-удынхид тэрэ командые һан байгаа. Гэбэшье, томск һүүлшынгээ уулзалгада хар абаха гэжэ шиидэһэн байна.

Уулзалга талмайн ээдэй таар—3:0 гэһэн тоотойгоор д

Р. Григор

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай дурасхаалнуудһаа

Гайхамшагта хэрэм тухай музей

группануудые колхозуудта байгуулха гээ.

«У колодца» гэжэ газартахи колхозой полевой станай улаан булан соо колхознигууд сүлөөтэй сагтаа амаржа байна. А. Бадаевай фото.

нюлиин 5-да Мясников бүлэг пограничнигуудтай хамта дайсанай бүһэлэлгэһөө гаража, ой модон соогуур, намаг нуурнууд соогуур ябадалтай болонхой.

А. Галсанов.

дайсад тэрэниие баадхаба. Теэд Ленинэй үнэн шаби, коммунист Акимочкин дайсадай һанаашаар боложо үгөөгүй. Тии... тэ колхозой правлениин табиһа хүдэлмэриин түсэб газетэдэ хэ

һан шэнэ зал музейдэ нээгдэ дэһээ амиды үлөөшэдэй оло партизануудай отрядуудта һон байна. Эндэ тулалдаһан шэ Федор Журавлев русс арадай зүгһөө үһөөгөө шадай отрядта диверсионно дой командираар дайлал байгаа. Хэды дахин орден ха хүртэһэн энэ сэрэгшэ мүнөө скэ областьдо зоотехнигээр лажа байна.

Алдарта хэрэмые хамга баатарнуудайнгаа хүүрэй д һүгэдэжэ, музейдэ харуулаг зүйлнүүдтэй танилсахаяа ор гоо заха хизаар бүхэнһөө х эндэ ерэжэ байдаг. Музейн н һэнһээ хойшо эндэ 260 мянга экскурсантнууд, тэрэ тоодо оронуудһаа айлшад ерэжэ ха

Буг мүрэн дээрэхи һандарх рэмые хараһанайнгаа һ Франциин коммунистическэ тиин ЦК-гэй Политбюрогой г Жаннета Вермерш тэмдэ дэбтэр дээрэ иигэжэ бэшээ бүхэн хэтэ мүнхэдөө амгалан бан ажаһууг лэ!»

В. БОРУШ

Брест город,

БУРЯДАЙ КОМПЛЕКСНО ИНСТИТУТ

ССР Союзай Наукануудай Академиин Президиумэй, Россин Федерациин правительствын гаргаһан шиидхэбэриин үндэһөөр СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделенидэ мэдэлтэй Бурядай комплексно научно-шэнжэлэлгын институт байгуулагдаад, хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Бурядта академическэ комплексно научно-шэнжэлэлгын институт байгуулха тухай шиидхэбэриие манай республикын эрдэмтэд, бүхы ажалшад баяр баясхалантайгаар угтаа. Бурядай АССР-эй экономическа болон культурна хүгжэлтые улам саашадань һалбараан бадаруулха тухай Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын баһа нэгэ анхарал оролдолгонь гээшэ гэжэ энэ шиидхэбэриие республикымнай ажалшад тоолоно.

СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин комплексно научно-шэнжэлэлгын энэ институт хадаа Бурядай соёл культурые шэнжэлдэг институт болон СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Зүүн Сибириин филиалай Бурядтахи группын үндэһэ һуури дээрэ эмхидхэгдэһэн байна.

Бурят орондо наукануудай хурдан түргэнөөр хүгжэһэн ябадал хадаа, урдандаа культурна талаар гээгдэжэ ябаһан арад зоной эрдэм соёлые хүгжөөхэ тухай Парти, Правительствын анхарал оролдолго саг үргэлжэ хандуулдагай, агуухэ ород арадай, манай ороной бусад арадуудай ахадүүгэй туһаламжын ашаар, мүн Советскэ Союзай Наукануудай Академиин, тэрэнэй институдуудай болон эмхи зургаануудай бодото туһаламжын ашаар туйлагдаа.

Энээнэй урда тээ байһан соёл культурын институт научна кадрнуудаар, тэрэшэлэн материальна арга боломжоор дутамаг байдаг дээрэһээ научно-шэнжэлэлгынгээ хүдэлмэриие республикын ажабайдалтай ба наукын мүнөө үсын эрилтэтэй зохилдуулан ябуулха аргагүй байгаа һэн. Илангаяа естественнэ науканууд үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгһээ ехээр гээгдэдэг һэн. Бурядай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые, соёл культурые советскэ наукын хүгжэлтэтэй тааралдуулан, тусхай түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилжэ байха научна нэгэшье центр республика соомнай байгаагүй.

Тиимэһээ партиин областной комитет, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет соёл культурын институдые шэнэдхэн хубилгажа, научно-шэнжэлэлгын комплексно институт байгуулха тухай дурадхал оруулһан байгаа. Энэ дурадхалынь КПСС-эй Центральна Комитет, Россин Федерациин правительство, СССР-эй Наукануудай Академиин Президиум халуунаар дэмжэн, манай республикын улам саашадаа бури хурданаар һалбаран дэбжэхэ хэрэгтэ таарамжатай эрхэ байдал олгоо.

Бурядай АССР-тэ научно-шэнжэлэлгын комплексно институт байгуулһан ябадал хадаа республика дотор научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэхи горьтойхон дутагдалнуудые ойрын сагта зайсуулха арга олгоно. Бурядта гуманитарнашье, мүн естественнэ, физико-математическа болон бусад олон наукануудые саашадань түргэнөөр хүгжөөхэ, научна кадрнуудые, илангаяа эрдэм бэлигтэй залуушуулһаа физигүүдые, химигүүдые, геологуудые, биологуудые, математигуудые бэлдэжэ, республикынгаа эрилтэ гүйсэд дүүргэжэ шададаг болохо байнабди.

**

СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Бурядай научно-шэнжэлэлгын комплексно институдай гол зорилгонууд СССР-эй Наукануудай Академиин баталһан, тус институдай Дүрим соо, мүн Бурядай комплексно институдта туһаламжа үзүүлхэ тухай хэмжээнүүд гэһэн КПСС-эй обкомой, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо тодорхойлогдонхой.

СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Бурядай институт хадаа научно-шэнжэлэлгын комплексно эмхи зургаан болоһон туладаа, Бурядай АССР-эй экономико болон соёл культурые улам саашадань хүгжөөлгэдэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ юм.

Энэ институт Бурядай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ гол шухала асуудалнуудые теоретическэ болон практическа талаарнь шиидхэхэ уялгатай. Мүн тэрэшэлэн республикын арад зоной түүхэ, этнографи, хэлэ бэшэг, аман зохёол, литература болон искусствые шэнжэлэн, научно-шэнжэлэлгынгээ хүдэлмэриие бодото ажабайдалтай холбожо ябуулха, үйлэдбэрилгын хүсэнүүд болон соёл культурые шэнжэлхэ хэрэгые нэгэ түсэбөөр хүтэлбэрилхэ уялгатай.

Манай институт хадаа научна ба эмхидхэлэй талаар СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделенидэ мэдэлтэй, тэрэнэй ударидалгаар ажаллажа байдаг, тиигээд хамаг бүхы хүдэлмэреэ СССР-эй Наукануудай Академиин научна бусад олон эмхи зургаануудтай, мүн нютагуудтахи научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудтай, һуралсалай газарнуудтай, партийна, советскэ, профсоюзна, ажахын эмхи зургаануудтай, мүн республикынгаа промышленна предприятинуудтай, МТС болон РТС-үүдтэй, колхозууд болон совхозуудтай нягта холбоотойгоор ябуулха ёһотойбди.

Урдаа табигдаһан ехэшье, харюусалгатайшье зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада Бурядай научно-шэнжэлэлгын комплексно институт хадаа өөрынгөө зэргэдэ: экономико ба географиин, геологи ба химиин, биологи ба газарай хүрьһэ шэнжэлэлгын, хэлэ ба хэлэ бэшэгэй, литература ба аман зохёолой, мүн искусствын таһагуудтай; эвенкын, монголой, түбэдэй хэлэ бэшэг шэнжэлхэ секторнуудтай байха юм. Тэрээнһээ гадна, энэ институдта редакционно-хэблэлэй бүлэг, музей, картографи болон фото буулгабариин бүлэгүүд байгуулагдаха байна. Тиихэдэ научна библиотекэ, институдай гар бэшэгэй фонднууд нилээд ехээр үргэдхэгдэхэ юм.

Тус институдай таһагууд болон секторнууд ямар зорилгонуудые шиидхэхэ байнаб?

Экономикын ба географиин таһаг республикынгаа үйлэдбэрилгын хүсые хүгжөөхэ ба тэрэниие хаана, хайшан гэжэ ашаглахаб гэһэн асуудалнуудые, мүн промышленна, транспортын, хүдөө ажахын тодорхой экономикын асуудалнуудые, республикын байгаалиин баялигуудые шэнжэлхэ, арадай ажахые, научна үндэһэ һуури дээрэ хүгжөөхэ, республикынгаа географиие физическэ болон экономическа талаарнь шэнжэлэн үзэхэ, түрүү дүй дуршалые пропагандалха, энээнэй тулада экспедици эмхидхэхэ асуудалнуудые шиидхэжэ байха уялгатай болоно.

Тиихэдэ геологиин ба химиин таһаг, тэрэшэлэн химиин ба ашагта малтамалай үнэтэ зүйлнүүдые шэнжэлдэг лабораторинууд хадаа стратиграфи, тектоника, литологи, петрографи, геохими ба геофизика гэхэ мэтэнүүдые теоретическээр, экспериментальнаар болон экспедиционно талаар шэнжэлэн үзэжэ, иимэ малтамалай үнэтэ зүйлнүүдэй хаана байдагые олохо гэхэ мэтын олон зорилгонуудые шиидхэхэ байна.

Биологи, мүн газарай хүрьһэ шэнжэлхэ таһаг, лаборатори хадаа республикы ургамал, ан гүрөөл болон амитадые шэ жэлхэ, мүн газарай хүрьһэ, тэрэнэй хэ зэргээр үрэжэл үгэхэ байһаниие шэнжэл жэ, хүдөө ажахын ургамалнуудые райо нуудта тааруулан хубаарилха, газар т ряалангай ургасые дээшэлүүлхэ талаа ажаллаха байна.

Түүхэ, этнографиин таһаг Буряда АССР-эй түүхые, мүн тэрэшэлэн Буряд тай хүршэ һуудаг арад зоной, оронууда түүхые научна ёһоор шэнжэлхэ зорил урдаа табинхай. Иимэ зорилготойгоор ту сектор түүхэ шэнжэлжэ, газар малталгы ба антропологическа хүдэлмэри хэжэ материальна болон духовно урданай куль турын үлэгдэлнүүдые шэнжэлэн үзэх уялгатай.

Хэлэ бэшэгэй таһаг бурят хэлэ бэш гые научна ёһоор шэнжэлгээ үргэлж лүүлхэ юм. Энэ таһаг хадаа бурят хэл бэшэгэй фонетикэ, морфологи, синтакси лексикэ болон семасиологиин асуудалну дые монгол хэлэтэнэй хэлэ бэшэгтэ, зэргэсүүлэн шэнжэлхэ байна, мүн хэдэ олон томо бэшэгүүдые зохёохо, лингвисти ческэ экспедици гэхэ мэтын олон асуу далнуудые шиидхэхэ үүргэтэй. Мүн тэрэ шэлэн институдай литература ба ама зохёолой, искусствын таһагууд, эвенкын монголой, түбэдэй хэлэ бэшэгүүдэй сек торнууд өөһэдынгөө урда табигдаһан шу халын шухала зорилгонуудые шиидхэх үүргэтэй.

***

Бурядай научно-шэнжэлэлгын комп лексно институт мүнөө эгээн харюусалга тай үедөө ороод байна. Тус институды научна хүдэлмэрилэгшэдөөр хангаха, элдэб олон экспериментально-туршалгын научна бусад хүдэлмэриие бодото хэрэ дээрэнь бэелүүлхэ, научно-техническэ база байгуулха, үйлэдбэриин, научна хүдэлмэрилэгшэдэй байха гэр байрануудые бариха гэхэ мэтын олон тооной эмхидхэлэ

Редакторай орло
С. Б. БАЛЬЖИНИМА

Багша К. Ф. Воронцовагай хайрата эхэ

АБАКУМОВА
Василиса Федоровнагай

сагһаа урид наһа бараһан Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ рядай багшанарай институдай рекци, партбюро болон мест ехээр шаналжа байһанаа мэдү

ды и местной информации—35-14,

Зак. № 3171.